

Politični teden

Po svetu . . .

Ceprav so za nami počitniški meseci, smemo trditi, da svetovna politika tudi v vročih poletnih mesecih ni mirovala. Obiski državnikov in vladne krize v raznih državah in krize v posameznih strankah ter veliki škandali so večkrat prisilili ministre na počitnicah, da so morali obleči črn frak in cilindar. Omenimo naj pri tem zgodovinsko važno pogodbo o sporazumu glede delne prepovedi atomskih poskusov.

KITAJCI GROZIJO . . .

S pogodbo o atomskem premirju se je precej ustalilo mednarodno življenje in nevarnost vojne, pred katero ima danes upravičeno strah ves svet, se je tako občutno zmanjšala, kakor še to ni bilo v času po drugi svetovni vojni. To izpovedujejo na obeh frontah petnajstletne „hladne vojne“. Zdi se, da je evropski komunizem spoznal, da je tudi zanj najbolje, če skuša najti miren način sožitja ali kakor to imenujejo danes — koeksistenco. Znano je, da napoveduje predsednik Hruščev, da bo svetovni komunizem le tako končno prišel do zmage, če smemo verjeti njegovim besedam.

Vse drugačnega mnenja pa so kitajski komunisti, ki izpovedujejo načelo neizprosne boje za življenje in smrt s kapitalizmom, kakor sta to učila početnika komunizma Marks in Engels. Ta bojevitost Kitajcev je izražena v napovedih: „Zmagoviti narodi bodo na razvalinah uničenega imperializma izredno hitro zgradili tisočkrat večjo civilizacijo, tisočkrat bolj vzvišeno od kapitalističnega sistema in sebi zares čudovito prihodnost . . .“

Ta čudoviti raj na zemlji sicer ne bo dosežen brez žrtev, česar si kitajski komunisti niti ne prikrivajo. „Celo, če bo pokončana polovica človeštva, če izgine 300 milijonov Kitajcev, ni to nič, saj bo z oblička zemlje izbrisan imperializem, na njegovih razvalinah pa bodo tisti, ki ga bodo preživeli, naglo ustvarili civilizacijo, ki bo tisočkrat višja . . .“

V dokaz pravilnosti teh napovedi se sklicujejo za zgodovinska dogajanja v polpreteklosti. Rezultat prve svetovne vojne je bila zmaga oktobrske revolucije, dočim je po drugi nastala cela vrsta komunističnih držav in bil razkroj kolonializma; v tretji svetovni vojni pa bo imperializem dobil smrtni udarec. In temu cilju mora služiti vse delo komunizma.

KAJ JE S KITAJSKO ATOMSKO BOMBO?

Ob priliki obiska v Jugoslaviji je baje Hruščev ob neki priliki zatrdil, da Kitajska še dolgo ne bo imela svoje atomske bombe. Ameriški atomski strokovnjaki pa so drugačnega mnenja; oni trdijo, da bo verjetno še pred koncem letošnjega leta ali kmalu v začetku prihodnjega Kitajska izvedla svoj prvi atomski poizkus v veliki puščavi v provinci Sinkiang.

V kolikor je mogoče ugotoviti, ima Kitajska štiri atomske reaktorje. Enega ji je podarila Moskva, druge tri pa si je zgradila sama. Iz teh reaktorjev bo Mao Tse-tung pridelal dovolj plutonija, da bo mogel z njim izdelati atomsko bombo. Toda v tolažbo trdijo ameriški strokovnjaki, da bo potem preteklo še najmanj 10 do 15 let, preden bo Kitajska imela dovolj atomskih bomb za vojskovanje z državami, ki so atomske oborožene. Ko bo razstreljena prva kitajska atomska bomba, bo ves svet ponovno vztrepetal zaradi kitajske bojažljivosti; a k temu sta bistveno pripomogla Moskva s podarjenim atomskim reaktorjem in ZDA, ki je izsolala dr. Sen Sue Sena in dr. Ko Ting Suia, ki vodita kitajska atomska raziskovanja.

POHOD ČRNCEV NA WASHINGTON

V ZDA živi okrog 20 milijonov črncev — največ v južnih državah —, ki pa še ne uživajo vseh državljanskih pravic in so zlasti pri delu in v šolah zapostavljeni. Zadnja leta je zaradi tega prišlo večkrat do hudih izgrediv in celo smrtnih žrtev. Tudi v ameriškem senatu in v poslanski zbornici so bile o tem vprašanju že hude debate, kajti vlada in večina poslancev oz. senatorjev zagovarja črnce v njih zahtevah, dočim so mnogi politiki iz juga odločni nasprotniki črncev.

Že pred osmimi meseci so črnici napovedali v podkrepitev dosegne enakopravnosti državljanov temne polti pohod na Washing-

ton, kar se je tudi zgodilo 28. avgusta. S tem se je začel velik pohod „dela in svobode“, kakršnega še ni doživela ameriška prestolica. Med demonstranti je bilo tudi več senatorjev in članov kongresa, vodil pa je vso množico Philip Randolph. (Glej tudi poseben članek o tem na 1. strani!)

V JUŽNEM VIETNAMU SE SPOR ZAOSTRUJE

Ceprav je Diemova vlada nekoliko popustila v preganjanju budistov in studentov, katere je že vse izpustila na svobodo, zadobiva spor drugo smer. Ko so ZDA sporočilo vladi v Saigonu, da bodo odtegnile svojo po-

. . . in pri nas v Avstriji

KANCLER DR. GORBACH 65 LET STAR

Dr. Alfons Gorbach, avstrijski kancler, je v ponedeljek, 2. septembra, dopolnil 65 let starosti. Po rodu je Tirolec, njegov oče je izhajal iz Predarlske, mati pa iz Solnograda. Ko je dokončal pravne študije, je bil nastavljen pri Invalidskem uradu v Gradcu. Med prvo svetovno vojno je služil vojake na italijanski fronti.

Svojo politično kariero je začel v Gradcu, ko je bil izvoljen v mestno občinsko upravo na listi krščanskih socialistov leta 1928. Za časa Dolfusove vlade se je dr. Gorbach udeleževal v organizaciji Domovinske fronte. Leta 1938 je bil aretiran in nacisti so ga s prvim transportom protinacističnih borcev poslali v Dachau, kjer je po štirih letih za nekaj časa bil izpuščen, nato pa zopet aretiran in poslan nazaj v Dachau, kjer je dočakal konec režima nacistov. V taborišču je bil dr. Gorbach zelo priljubljen zaradi svoje plemenitosti, dobrote in pripravljenosti za pomoč. Bil je neutrudljiv optimist in je trdno veroval v vstajenje Avstrije.

Po vojni je takoj stopil na politično arena, kjer je nesebično deloval za skorajšnji podvig razrušene domovine. Ze pri prvih volitvah v poslansko zbornico leta 1945 je bil izvoljen na listi Avstrijske ljudske stranke v poslansko zbornico, kjer je ostal do danes; pred nekaj leti je bil izvoljen za predsednika stranke in za avstrijskega kanclerja kot naslednik kanclerja ing. Raaba. Njegova doba je polna težkih preizkušenj, katere pa zna s svojo dobrohotnostjo srečno premagovati. Sedaj pa se zdi, da zares namerava teži kanclerske službe preložiti na mlajša ramena.

STANOVANJSKA STATISTIKA

Kljub temu, da je v Avstriji v zadnjih desetih letih bilo postavljenih mnogo novih

moč, se je oglasil francoski predsednik De Gaulle in se izjavil pripravljenega, da bo on pomagal v slučaju potrebe. To pa je v mednarodnem svetu in celo v Franciji povzročilo mnogo zgražanj in nevolje nad De Gaulleom. Novi ameriški poslanik v Juž. Vietnamu Cabot Lodge se sicer še vedno trudi, da bi Diema pripravil do popustljivejšega postopanja, a do pomiritve verjetno ne bo prišlo prej, dokler Diem ne bo odstranil s politične pozornice svojega brata in njegove žene, ki jo nazivajo „Lady Macbeth“. Vobče zatrjujejo, da je prav ona zakrivila sedanje nemire.

Sveti oče papež Pavel VI. pa je v veliki zaskrbljenosti zaradi razmer v Južnem Vietnamu že drugič pozval ondodne kristjane k sožitju z drugoverci v pravičnosti in ljubezni.

hiš, še vedno ni v zadostni meri rešeno stanovanjsko vprašanje. Zlasti v večjih mestih je stanovanjska kriza še vedno občutna.

V Avstriji je trenutno 2,25 milijona stanovanj v nekaj več kot v milijon hišah. Od teh je 52% večstanovanjskih, 27% pa je enostanovanjskih hiš, ostalih 17% pa je kmečkih stanovanj. Na Dunaju so v pretežni večini majhna stanovanja, je pa precej tudi velikih stanovanj. Na splošno so to stara stanovanja, ki niso zadostno opremljena z modernimi zdravstvenimi napravami. Saj je statistika dognala, da je še celih 32% stanovanj v Avstriji, ki nimajo niti vode niti stranišča; sodobno opremljenih stanovanj bi bilo le dobra petina. Najslabše je to na Gradiščanskem, kjer je le 9% sorazmerno dobro opremljenih, dočim je v zapadnih zveznih deželah ta procent trikrat višji (25%). Kmetijskih poslopj je 85% starih in nesodobno opremljenih ter izhajajo še iz dobe stare Avstrije. Od ostalih stanovanjskih zgradb pa je 61% še iz stare Avstrije, 22% pa je bilo zgrajenih po letu 1945.

DR. PITERMANN IN MEDNARODNI SOCIALIZEM

Kot poročajo iz Rima, je prejšnji torek prišel nepričakovano tjakaj podkancler Pittermann, ki je obenem v vodstvu socialistične internacionale. Sestal se je z voditeljem italijanskih levih socialistov Nennijem, s katerim je imel daljše razgovore; razgovorom je prisostvoval tudi poslanec italijanske Saragatove socialno-demokratske stranke. Ta Pittermannov obisk spravljajo poznavalci razmer v zvezo z verjetnostjo, da bodo Nennijevi socialisti končno le prtrgali zvezo s komunisti in se priključili socialistični internacionali, ki zastopa zmernejšo linijo marksističnega nauka in povsod sodeluje z demokratičnimi strankami.

Po procesu v Južnem Tirolu

Ko so na Juž. Tirolskem začeli z bombnimi napadi razstreljevati električne in druge naprave v deželi in je vznemirjenost zajela italijansko ter nemško prebivalstvo, je italijansko orožništvo (karabinjerji) začeli iskati krivce in zapirati ljudi. Zaprtih je bilo večje število mladih fantov in mož, katere so po več mesecev strogo zasliševali. Priporniki so trdili, da so orožniki pri tem uporabljali tudi zelo kruta mučilna sredstva, ki so na pripornikih pustila tudi hujše posledice, tako da sta dva izmed njih verjetno le zaradi posledic teh poškodb tudi pozneje umrla.

Zato so ti priporniki vložili tožbo proti desetim orožnikom, ki so se po njih izjavah še posebej „odlikovali“ v mučenju. Tožili so jih, da so s tepenjem, brcanjem in podobnimi nasilji do onemoglosti trpinčili pripornike pri izpraševanjih.

Proces je trajal ves teden konec avgusta v Tridentu na Juž. Tirolskem. Tožitelji so doprinesli dokaze svojih trditev, a desetero orožniki so kot obtoženci zanikali krivdo in trdili, da so vršili le svojo dolžnost, ko so branili ogroženo domovino. Italijansko časopisje je spremljalo proces z bolj ali manj prikritim strahom in bodrilo obtožence, dočim je avstrijsko in deloma tudi inozemsko bilo odločno na strani tožiteljev.

Obsodbo so razglasili v noči od petka na soboto po dolgem posvetovanju sodnega zbora. Razsodba, ki je oprostila obtožene orožnike krivde in le dva izmed njih obsodila, a jih takoj oprostila na podlagi amnestije, je globoko užalila tirolsko ljudstvo kakor tudi vso avstrijsko javnost.

Ko na eni strani italijanski tisk opravi-

čuje zadržanje sodišča kot pravično in zakonito, se zlasti nemško-avstrijski tisk hudo zgraža nad pristransko sodno prakso, ki da je v službi političnega nasilja. Tudi ostala javnost je hudo vznemirjena nad izidom procesa in prišlo je do težjih izgrediv pred italijanskim generalnim konzulatom v Inostu ter drugod. Tudi so v teh dneh padle hude obtožbe na račun Italije, ki je proti temu že protestirala, češ da je to vmešavanje v notranje italijanske razmere. Pa tudi v Rimu in drugod po Italiji so bile demonstracije proti Avstriji.

† Dr. Oskar Pollak

Preteklo sredo je nenadoma umrl, zadet od srčne kapji, znani in ugledni avstrijski časnikar dr. Oskar Pollak v 70. letu starosti. Pokojni si je po skoraj nenehnem delu hotel privoščiti vsaj en teden oddiha in je odšel v Hinterstoder (Zgor. Avstrija), kjer pa ga je doletela nenadna smrt.

Dr. Oskar Pollak je bil ena najmarkantnejših osebnosti med avstrijskimi časnikarji. Dolga leta je bil glavni urednik dunajske „Arbeiter-Zeitung“, osrednjega glasila Avstrijske socialistične stranke. Značilno za pokojnikov značaj je, da je bil odločen zagovornik demokracije in ni poznal nikakih idejnih kompromisov in mešetarenja s prepričanjem; on je bil neizprosno nasprotnik ljudi z dvojno moralo. Zato je v zadnjem času tudi ostro nastopil s svojimi članki v socialističnemu glasilu „Die Zukunft“ proti vodstvu Avstrijske socialistične stranke zaradi njegovega paktiranja z Avstrijsko stranko svobodnežev (FPOe) v zadnjih mesecih.

SLOVENC

doma in po svetu

Moški zbor iz Celja med zmagovalci v Arezzu

V drugi polovici avgusta je bilo v toskanskem mestu Arezzo mednarodno tekmovanje pevskih zborov. To srečanje je bilo že enajsto po vojni in se ga je letos udeležilo 36 zborov, med katerimi je bil tudi „Komorni moški zbor“ iz Celja. Posebno priščno je bil sprejet zbor iz Skoplja, za katerega je mesto Arezzo zbralo milijon lir in je bila za žrtve potresa v Arezzu istočasno tudi darovana sveta maša.

Na predzadnji dan (23. 8.) tega mednarodnega tekmovanja je dosegel prvo mesto Celjski komorni zbor. Dosegel je v drugi kategoriji od 150 dosegljivih točk kar 140 ter dobil nagrado 200.000 lir.

Kakor je lansko leto na tem mednarodnem tekmovanju Slovence lepo predstavil akademski zbor „Vinko Vodopivec“, so isto nedvomno storili letos Celjani. Njihov moški zbor pod že večletnim izvrstnim vodstvom pevovodje Egon Kuneja se odlikuje po izredno dobri interpretaciji bodisi zahtevnih polifonskih, bodisi folklornih skladb. Tako so Celjani v svojem programu med slovenskimi pesmimi predvajali Maroltov „Oj ta vojaški boben“, Simoničeve „Ljubavne pesmi“ in iz Rezije Mirkovo „Zenitovansko“.

Ta zbor se je med potjo v Arezzo ustavil tudi v Trstu, kjer je priredil v Avditoriju z velikim uspehom poseben koncert slovenske pesmi.

Na Barbano romajo Slovenci

Blizu Gradeža (Grado) na Jadranskem otoku je veličastna Marijina cerkev, kamor že stoletja zahajajo tudi slovenski romarji iz cele Primorske. Letos so tam velike slovesnosti stoletnice kronanja Marijinega kipa. V nedeljo, 25. avgusta, je bil zaključek teh slovesnosti, pri katerih je bil navzoč beneški patriarh in goriški škof z vsemi kanoniki ter ogromno ljudstva iz Goriške.

Romarsko cerkev vodijo redovniki, ki v svojem velikem domu vodijo duhovne vaje in verske tečaje za razne stanove. V dneh 4. in 5. septembra bodo imeli tam tudi slovenski duhovniki v zamejstvu svoj tretji pastoralni tečaj, na katerega bodo prišli slovenski duhovniki iz vseh delov sveta, največ pa seveda iz Primorske ter Koroške.

V ponedeljek, 23. septembra, pa bodo imeli goriški Slovenci svoje vsakoletno romanje k barbanski Materi božji, ki bo letos izvenelo v Ciril-Methodovo proslavo. Pričakujejo, da se bo tega romanja udeležil tudi mariborski škof dr. Držičnik, ki bo v tistih dneh potoval v Rim na cerkveni koncil.

Železna maša v Vipavski dolini

V Lokavcu pri Ajdovščini v vinorodni Vipavski dolini je že 55 let za dušnega pastirja č. g. Henrik Černigoj. V nedeljo, 11. avgusta, pa je pel kot svoj 20.000. mašo — železno mašo ob asistenci številnih duhovnikov (dva sorodnika) in ljudstva. Gospod Henrik Černigoj izhaja iz zelo verne in narodno zavodne družine, ki je dala dva duhovnika, eden izmed bratov pa je bil v Tržiču (Monfalcone) ugleđen zlatar. Slavljenec je že 90 let star in je še vedno poln zdravja in živahnosti.

Pogreb dr. Vladimirja Obada

Primorskim Slovincem je bil zelo znan dr. Vladimir Obad, ki je kot odvetnik pomagal mnogim v potrebi in bil kot zgoniški domačin tudi nekaj let tamonjni župan. Več let je deloval tudi v Zagrebu, kjer ga je doletela smrt. Pokopan je bil 21. avgusta na pokopališču v Zgoniku na Tržaškem, kar si je vedno želel. Kljub slabemu vremenu se je pogreba udeležilo mnogo ljudstva, ki se s hvaležnostjo spominja nesebičnega in poštenega pokojnika.

11. socialni dan v Argentini

Slovenski izseljenci v Argentini skušajo ohraniti krščansko kulturno dediščino, ki so jo ponesli s seboj ob izselitvi. Udeležujejo se zato zelo marljivo na različnih področjih splošne kulture in v tem okviru so priredili letos že enajsti socialni dan v Slovenski hiši v Buenos Airesu.

Po uvodni sveti maši so 11. avgusta ob lepi udeležbi imeli trojno predavanje z obširnimi razgovori. V teh predavanjih so obravnavali predvsem probleme, ki zanimajo slovenske izseljence v tujini. Tako je bilo v predavanju z naslovom „Domovina in narod v življenju človeka in kristjana“ podano mnogo lepih misli o problemu odnosa slovenskega izseljenca do stare domovine in o vprašanju narodne zavesti v tujini.

V predavanju „Izseljenec in domovina“ pa so bila dana praktična navodila, kako naj izseljenci čuvajo ljubezen in zvestobo narodu in kulturnim izročilom. Pri tem predavatelj zaključuje: „Vsakega resnega uspeha slovenskih ljudi (tudi v domovini) se lahko veselimo . . . Ponosni smo lahko na stvaritve slovenskega narodnega genija . . .“

Tretje predavanje pa je bilo polno nasvetov, kako naj Slovenci v Argentini živijo, da bodo veljali za dobre Argentine in ostali zavedni Slovenci.

Simfonija slovenske besede

(Nadaljevanje)

Golgota. Komunizem in njegova revolucija. Skof Gregorij nastopi in odločno povzdigne svoj glas: „Ukaz imam od Boga: Pojdi in uči... kakor apostoli. Naj pride tudi to, kar mi grozi! Do zadnjega bom trdil in učil, da je komunizem največje zlo in najhujša nesreča za slovenski narod.“ — Pesem domobranca — beseda Mauserjeva — je občinstvu grozotno predstavila sprevod vrnjenih slovenskih fantov z na hrbtu zvezanimi rokami v smrt. Balantičeva Vse je belo zdaj je med navzočimi rojaki ustvarila pretresljivo vzdušje. V dvorani je bilo, kakor, da bi se pred vsemi odprlo ogromno slovensko pokopališče, po katerem se spreha neizprosna smrt.

Upanje. To je bilo izpovedano z narodno pesmijo o Kralju Matjažu in Alenci, še bolj pa z Župančičevo bojno Mi gremo naprej. Odločnost, neustrašenost ter silna vera v vstajenje slovenskega naroda je govorilo iz Župančičevih besed, kajti „pred nami plamen gre skozi noč kot Bog pred Izraelci“, da razbijemo „smešno krinko, opičji obraz“, ki je danes „boginja svobode“ pod komunisti v domovini.

Zaključni verz:

Mogočen plamen iz davnine šviga — vekove pretel je koprne, in plamen naš se družu z njimi, se dviga in plamen naš pogumno dalje gre, kot neprekinjena drži veriga iz zarje v zarjo in od dne do dne...

so izveneli kot akordi kake mogočne Beethovne simfonije.

V dvorani se je dvignil val navdušenja, ploskanja in odobravanja, postajal vedno večji in silnejši, dokler mogočni mladinski zbor ni znova prišel na oder in ponovil prednašanje Prešernove Zdravice.

Občinstvo je zapuščalo dvorano z velikim zadovoljstvom. Saj je imelo priložnost s pogleditvijo v prednašane tekste podživeti slovensko zgodbo v tako umetniško prikazanem podajanju. Pa naj bo recitacija posameznikov ali skupin ali zborne recitacije, zborna petje, simbolična slikovitost skupin, prepletanje in spremljanje nastopajočih z raznobarnimi svetlobnimi učinki. In pa ta suverena umetniška sila, ki je igraje razpolagala z vsem prostorom in vsemi nastopajočimi, da je podajanje prihajalo do zaželenih izrazov! Tako kakor je bilo potrebno. Ni bila to igra. Ne, pač pa resnično veličastna simfonija slovenske besede, ki jo je umetnik-dirigent prikazal v vsej njeni mogočnosti, veličini in silovitosti do najnežnejših, komaj slišnih lepotnih odtentkov. Da, resnična simfonija, ki smo ji prisostvovali v nedeljo v dvorani Slovenske hiše.

Čuli smo željo ljudi, ki jo prav radi ponovimo kar na tem mestu: Nedeljsko prireditve gojencev Rožmanovega zavoda je na istem mestu ponoviti čimprej. Nanjo pa pripeljati vse obiskovalce višjih letnikov slovenskih učnih tečajev, vso slovensko srednješolsko in vso slovensko akademsko mladino. In nanjo naj pridejo še vsi tisti, ki na nedeljsko zaradi slabega vremena niso prišli, ker so mislili, da je ne bo. In povabijo naj tudi svoje prijatelje in znance med staroslovenskimi naseljenci, pa tudi domačini.

Pa še to bi ob koncu omenili. Zelo prav bi bilo, če bi prireditelji v brošurici objavili vse tekste, ki so bili uporabljani za prikaz Naše zgodbe. Ljudje bi tako prišli do izbora najlepšega, kar je ustvaril slovenski genij. Tudi bi ne bilo napak, če bi Rožmanov zavod ob vsakoletni prireditvi izdal tudi nekako letno poročilo, iz katerega bi slovenska izseljenska javnost dobila vpogled tudi v bogato in pestro življenje ter udejstvovanje gojencev med vsem letom v zavodu samem. Sedaj le tu in tam zvemo za kako notranjo zavodsko prireditve. Je jih pa več in vemo, da so dobro pripravljene. Taka knjižna poročila odn. prikazi bi bili tudi dragocen doprinos zgodovinarjem za resničen in pravičen prikaz življenja in delovanja slovenske ideološke emigracije.

Rožmanov zavod zasluži, da bo njegovo delo ohranjeno za zgodovino. Saj njegovi gojenci govore tako lepo slovenščino, da nikdar ne občutiš, da obiskujejo argentinske šole. V njem imamo tudi zagotovilo, da bodo slovenske izseljenske mladinske organizacije in društva in preko njih slovenska izseljenska skupnost vsako leto dobivala zdrav ter versko in narodno zaveden naraščaj, ki ima smisel za društveno, organizacijsko ter narodno delo. lj

Ozhodni znanstveni zavod v Rimu

V zgodovini Cerkve opazamo že koj v začetku nekatere razlike in posebnosti med Vzhodom in Zapadom. Ta dva svetova sta sicer živela drug poleg drugega, vendar sta se komaj poznala. Hodila sta vsak svojo pot, živela sebi lastno življenje, reševala vsak svoje probleme. Razen trgovskih stikov med nekaterimi mesti na Sredozemlju do drugih srečanj skoraj ni prišlo. Nič čudnega torej ni, če je v takih razmerah človekov sovražnik bogato zasejal seme nezaupanja in predsodkov, ki je kmalu vzkliklo in privedlo do končnega razkola. Vzhod se je zaprl vase in mislil še samo na svojo obrambo, na obrambo svoje vere in kulture pred bližajočo se arabsko nevarnostjo, ki je skoraj za tisočletje odločala zgodovino na Bližnjem vzhodu. Zapad se žal ni zavedal, da velja obramba tudi njemu, ter je slepo nadaljeval svojo pot, sklepal nova prijateljstva in gledal na dogodke pri sosedu le z očmi hladnega opazovalca.

Šele križarske vojne so predramile ljudi na Zapadu ter zbudile novo zanimanje za usodo bratov na Vzhodu. Vendar žal ni šlo vedno za iskreno prijateljsko srečanje, kajti ljudje na obeh straneh Sredozemlja so si še naprej ostali tuji. Zapadni predstavniki so le preradi zamenjali svoje poslanstvo rešiteljev s težnjami, ki so skupne vsem svetnim osvajalcem. Prišlo je do prvih poizkusov zedinjenja z rimsko Cerkvijo, a trajnih uspehov ni bilo, kajti vse preveč so odločali trenutni politični interesi posameznikov, medtem ko so si narodi ostali še dalje neprijateljski in nezaupni, če ne celo še bolj sovražni.

Delo papežev

Cerkev se je tedaj zavedala, da je treba iskati novih poti do zedinjenja: odstraniti je treba predsodke ter ustvariti ozračje medsebojnega zaupanja ter šele potem graditi dalje. Zato so romali na Vzhod novi ljudje, preprosti sinovi asiškega ubožca in učeni možje sv. Dominika. Zdrav optimizem jih je vodil skozi najtežja pota. Pojavili so se v Grčiji in v Rusiji, uspešno delovali v deželah, ki so ječale pod turškim jarmom, ter prodrli celo v osrčje Azije, v mogočno mongolsko cesarstvo. Njih trud ni bil prazen in se bodo sadovi njih dela poznali še čez stoletja.

Doma so tem prvim misijonarjem nudili osnovne pojme o vzhodnih problemih ter orientalnih jezikih. V istem času je papež Klemen V. izdal na Dunajskem cerkvenem zboru (l. 1305) ukaz, da se morajo po vseh tedanjih univerzah poučevati nekateri

vzhodni jeziki (arabski, sirski, kaldejski itd.). Pozneje, zlasti v 17. in 18. stoletju, so začeli v Vatikanski knjižnici zbirati prve dragocene rokopise z Vzhoda, v Rimu so tiskali prve liturgične knjige raznih vzhodnih obredov. V papeževi službi so že bili številni učeni možje z Vzhoda, ki so Zapad seznanjali z bogato dediščino svojih narodov.

Vendar so v Cerkvi še vedno manjkala stalna žarišča ter ustanove vzhodne kulture. To praznino je hotel izpolniti v preteklem stoletju papež Leon XIII., ki si je po pravici pridobil ime „vzhodnega papeža“. V svoji očetovski skrbi za vzhodno Cerkev je ustanovil v Rimu vrsto semenišč in zavodov za vzhodne duhovnike. V istem času sta začeli izhajati v Rimu dve znanstveni publikaciji za vzhodna vprašanja: „Bessarione“ (l. 1896) in „Echos d'Orient“ (Odmev z Vzhoda — l. 1898). Tema se je l. 1909 pridružila tretja znanstvena revija: „Roma e Oriente“ (Rim in Vzhod), katero so izdajali bazilijanski menihi in opatiji Grottaferata pri Rimu. Višek vseh prizadevanj za večje poznavanje Vzhoda je bil pa dosežen pod papežem Benediktom XV., ki je oveko večil svoje ime z dvema prevážnima ustanovama: z ustanovitvijo „Svete kongregacije za vzhodno Cerkev“ (l. maja 1917) in z ustanovitvijo „Papeškega Vzhodnega inštituta“ (15. oktobra 1917) z odlokom (Motu proprio) „Orientis catholici“.

Namen in delo Vzhodnega inštituta

Papeški Vzhodni inštitut hoče predvsem služiti latinskim duhovnikom, da spoznajo krščanski Vzhod. V drugi vrsti pa naj bi bil zavod visoka šola za vzhodne katoličane, da v njej izpopolnijo svoje znanje v teoloških vedah. Tak znanstveni zavod so močno pogrešali vzhodni katoličani, ki so morali obiskovati latinska vseučilišča ter so dobivali teološko izobrazbo ponajveč z ozirom na zapadno Cerkev in njene razmere. Zato so se vzhodni duhovniki na takih šolah oprijeli neredkokrat tudi latinskih navad in zapadne miselnosti, kar je imelo za posledico, da so se nekatere zedinjene Cerkve močno polatinile ter deloma izgubile svoj prvotni izrazito vzhodni značaj. Vzhodni katoličani, ki so bili stoletja zatirani, take šole niso mogli postaviti na noge. Šele Sv. Stolica jim je dala to visoko šolsko ustanovo, ki je po papeževi želji namenjena tudi vsem ločenim kristjanom, da imajo tako priliko spoznati katoliško Cerkev. Vendar zavod nima namena, da bi pripravljajl konvertite, marveč hoče samo odstranjeva-

REZIJANI IN NJIHOV JEZIK

Ako se peljemo iz Trbiža proti jugu, pridemo do Rezije, nekako 10 km pred Carnijo. Od tam se proti vzhodu vije tesna dolina, ki se po nekaj kilometrih nekoliko razširi v prijazno pokrajino, katero obkrožajo visoke gore. To pokrajino imenujemo **Rezija** in njeni prebivalci so Rezijani ali rezijanski Slovenci. Po visokih gorah so popolnoma ločeni od Slovencev v Benečiji in onih ob gornji Soči, vendar so ohranili do danes slovensko govorico, ki se imenuje rezijanščina.

Rezijani govorijo narečje, ki po pravici velja za slovensko narečje, dasi ga nekateri znaki približujejo srbohrvaščini. Posebnost, ki nima podlage ne v omenjenih dveh ne v drugih indoevropskih jezikih, tako imenovana **samoglasniška skladnost** (vokalna harmonija), bi po učenem poljskem jezikoslovcu Baudouinu de Courtenayu vzbujala domnevo, da je bila kdaj v stiku s kakšnim turanskim jezikom, ki pozna to skladnost.

Da se reši vprašanje o izvoru te in drugih nepravilnosti, ne smemo pozabiti, da so južni Slovani (Bolgari, Srbi, Hrvatje in Slovenci) govorili tja do šestega stoletja isti jezik. Tedaj je del tistih Slovanov, ki so po dolinah Drave in Save prodirali proti severo-zapadu in so kot Slovenci obdržali prvotno ime, začeli siliti v Italijo. Sprva so prihajali v skupnih četah z Obri in Longobardi, pozneje tudi sami; tako so zasedli Julijske Prednje Alpe in Rezijo. Ko so opustili bojevanje in se ustanovili, so se začeli posvečevati miroljubnim opravilom, posebno pastirstvu. Zaradi prirodnega značaja zasedenih krajev so ostali ločeni med seboj in so izgubili stik z vzhodnimi brati. Rezijani so ostali bolj kot drugi zaprti v svoji dolini.

Pripomniti je treba, da se Rezijani po na-

rečju, običajih in tudi po nekaterih antropoloških znakih precej razlikujejo ne le od nadiških, temveč tudi od terskih Slovencev. To bi lahko vzbujalo domnevo, da so prišli posebej v svoje kraje, morda v družbi s turanskimi ljudstvi, če niso morda že prej živeli skupno z njimi (na pr. s Huni ali z Obri), ali če niso že našli njihovih ostankov v današnjih krajih. Tako bi se pojasnili turanski vplivi v njih narečju. Druge jezikovne posebnosti je lahko razložiti z osamelostjo, v kateri so živeli Rezijani, in z neodvisnim razvojem njih narečja, ki je bil posledica te osamelosti.

Bodi kakor koli, vsekakor moramo biti prepričani, da spadajo Rezijani k Slovincem, ker so samo ti prodrli globoko v alpske doline, po katerih so dosegli celo Tirolsko, in ker ni prav nič verjetno, da bi bil srbskohrvatski živelj pozneje prišel v Rezijo. Zato je rezijanščina slovensko narečje.

Nekateri so menili, da izhaja iz ruščine, a taka trditev je izmišljotina, ki jo je mogel izreči samo, kdor slovanskih jezikov čisto nič ne pozna.

Posebnosti, ki rezijanščino približujejo srbohrvaščini, so zlasti naslednje. Izključno temu narečju lastna posebnost je razločevanje med jasnimi — a, e, i, o, u, — in temnimi samoglasniki — ō, oe, ū, y; ti poslednji imajo poseben vpliv na soglasnike, ki se družijo z njimi.

Še druge, manj važne posebnosti bi se lahko zabeležile, a ni nujno potrebno. Za narečje veljajo v splošnem pravila slovenske slovnice, ki je tu ni mogoče prikazati niti v najbornejšem izvlečku.

Rezijanščina, ki je v stalnem dotiku s fur-lanščino in italijanščino, si je od teh dveh jezikov izposodila mnogo besed, ki pa so

ti predsodke, ki so zedinjenju na poti, in pokazati ločenim bratom katoliški nauk in katoliško stališče v pravi in nepotvorjeni obliki.

V Vzhodnem inštitutu predavajo sledeče predmete: nauk ločenih Cerkva in primerjanje s katoliško teologijo (primerjalno bogoslovje), vzhodno patrologijo (nauk o cerkvenih očetih), vzhodno ascetiko in mistiko, kanonično pravo raznih vzhodnih obredov, vzhodno liturgijo, cerkveno in svetno zgodovino Orienta, vzhodne liturgične jezike ter žive jezike, kakor jih danes govore razni vzhodni narodi (arabski, armenski, abesinski [geez], koptski, grški, staroslovenski, romunski, ruski, sirski, turški jezik). Poleg teh glavnih predmetov so še drugi pomožni ter izredni, kot n. pr. vzhodna arheologija, zgodovina bizantinske in ruske umetnosti, zgodovina ruske filozofije, vzhodna liturgična glasba itd. Papež Pij XI. je l. 1926 ustanovil še posebno stolico za mohamedanstvo: to je prvi slučaj te vrste v zgodovini papeških inštitutov.

(Konec prihodnjič)

Ali je treba zamolčati resnico?

(10 let „Kärntner Heimatwerk“)

V koroškem deželnem muzeju v Celovcu prikazuje tako zvani „Kärntner Heimatwerk“ kratek pregled svojega desetletnega delovanja v razstavi „10 Jahre Kärntner Heimatwerk“. Povabljenim časnikarjem je dvorni svetnik Moro najprej na kratko podal zgodovino muzeja ter obrazložil okoliščine, ki so privedle do ustanovitve Kärntner Heimatwerk-a, ki danes deluje kot trgovska in kot kulturna ustanova. V treh sobah je pokazal nato ing. Herbert Steiner kot zastopnik zadržanega dr. Koschierja (predsednika društva) koroške noše, koroško raznoliko domačo obrt ter pod geslom „Lepi dom“ v slikah lepo opremljene kmečke sobe.

Posebna razstava fotografij kaže domače šege in navade ter prosvetno delo društva, ki pride do izraza v pevskih tednih in v tednih ljudskih plesov. Pogrešali pa smo pri nekaterih navadah, kakor na primer pri zilijskem štehanju, opozorilo na to, da gre tukaj za običaje starodavnega izvora na slovenskem ozemlju in v glavnem v slovenskem obrednem jeziku. V interesu znanstvene zanesljivosti razstave v prvem znanstvenem inštitutu dežele bi to vsekakor bilo želeto. V poletnih mesecih obišče mnogo tujcev muzej (od maja do danes je obiskalo muzej, Magdalensberg, muzej na prostem v Celovcu ter muzej v Teurniji kakih 40.000 ljudi). Ti tujci naj tudi v tej z veliko skrbjo pripravljeni razstavi zvedó, da živita na Koroškem dve narodni skupini, od katerih je vsaka bogata domačih običajev. Tudi prosvetno delo naj ne bi preziralo tega dejstva.

Predlagali bi, da bi se pri narodopisnih razstavah v koroškem deželnem muzeju in v njemu podrejenih ustanovah, ki prikazujejo tudi narodopisno zanimivo narodno blago, po zgledu raznih inozemskih podobnih muzejev na ozemlju dveh ali več narodnosti, držali načela, da je treba pri prikazovanju etnografskih in folklorističnih znamenitosti jasno označiti, ali prihajajo ti predmeti in ostalo iz nemškega ali slovenskega ozemlja naše dežele. Dr. R. V.

podvržene vsemu pregibanju slovenskega oblikovanja; saj drugače tudi biti ne more, ker so slovenski zakoni docela drugačni.

Zadnja posebnost, katere izvor ni znan, je rezijansko štetje za števila 60 in 80. Namesto šestdeset se reče: **trikratdvujsti** (trikrat dvajset); namesto osemdeset **štirikratdvujsti** (štirikrat dvajset). Za vmesna števila se dodajajo števila od 1 do 19 n. pr.: **trikratdvujseti anu dan** (trikrat dvajseti in eden), **trikratdvujseti anu dva** (trikrat dvajset in dva).

Rezijanščina ima različne inačice po krajih, koder se govori. Razločevati je mogoče tri ali štiri skupine. Da bomo to laže razumeli, vzemimo katerokoli slovensko besedo, n. pr. pes, ki se v Njivi izgovarja pas, v Osejanih pös, pri Sv. Juriju pís in v Stolnici pes.

Rezijanščino je temeljito proučil vseučiliški profesor dr. Baudouin de Courtenay, član nekdanje carske akademije v Petrogradu, ki se je je za svojega dolgega bivanja med Rezijani popolnoma naučil in jo je osvetil s številnimi in važnimi spisi.

(Trinkov zbornik)

CELOVEC (Razne novice)

Iz naših deželne prestolnice že kar precej časa ni nič poročil — menda zato, ker mislimo, da celovške novice itak vsak na ta ali oni način zve. Ker pa to vedno ne „drži“, zato naj jih vsaj nekaj iz zadnjega časa posredujemo našim bralcem.

Na praznik Marijinega vnebovzvetja zvečer je bila letos že deseti procesija na ladjah s kipom Fatimske Marije po Vrbskem jezeru pod vodstvom prevz. g. škofa dr. Köstnerja.

Glavna zasluga za začetek in razvoj te tako rekoč edinstvene procesije ima salezijski pater Penz pri Sv. Jožefu v Celovcu; on pa tudi nosi vsako leto glavno breme organizacije te procesije, ki je v teku zadnjih let postala prava verska manifestacija.

Letos je bil glavni njen namen: moliti za uspeh vesoljnega zbora; za sv. očeta Pavla VI., ki se je odločil nadaljevati in končati ta koncil; za vse, ki bodo sodelovali na njem; in za ločene brate, da bi se vrnili v naročje katoliške Cerkve.

Letos je bila udeležba zelo velika: na lepo razsvetljenih 6 parnikih in 15 motornih čolnih je bilo nad 1000 vernikov, več tisoč domačinov in tujcev pa je pobožno prisostvovalo nagovorom in molitvam v ladijskih postajališčih ob Vrbskem jezeru (Poreče, Vrba, Otok), kjer so obstale ladje z Marijinim kipom. Ta prelepa pobožnost je postala znana že daleč preko mej Koroške, saj se je udeležujejo poleg mnogih gostov tujcev verniki skoraj iz vseh avstrijskih dežel.

V Celovcu je pred enim tednom umrla gošpa Helena Aschenbrenner v starosti 81 let. Pred leti je bivala ona in vsa družina v Dravogradu. Zapušča eno hčerko in tri sinove, od katerih je dr. Heinz ugleden zdravnik v Celovcu, dr. Rudolf pa zobozdravnik v Ferndorfu pri Spittalu.

Pokojna ugledna žena je bila pokopana pretekli ponedeljek ob številni udeležbi znancev in prijateljev na celovškem osrednjem pokopališču (Annabichl). Naj v miru počiva! Sorodnikom izrekamo iskreno sožalje.

Pred kratkim se je poročila v Celovcu gđc. Gizela Žagar iz naše znane družine Ivana Zagarja, trgovca s kurivom in opeko v Celovcu, Rampenstraße. Ženin je mehanik Vili Gasser iz Celovca. Mlademu paru želimo na novi, skupni življenjski poti obilo sreče in božjega blagoslova.

Uvedba enosmerne vožnje na cestah v središču celovškega mesta, ki je bila odredjena s preteklim ponedeljkom, je v začetku povzročila precej ostrih debat in kritike. Vendar pa po nekaj dneh izgleda, da ne bo tako hudo in da bo to lažje izvedljivo, kot pa je izgledalo na papirju. Navaditi se je pač treba in se točno držati predpisov!

MEDGORJE

V nedeljo, 25. avgusta, sem se podal v sosednje Medgorje, kjer so obhajali farno žegnanje. Gojil sem željo, da se udeležim procesije — pranganja, ki je v Medgorjah vedno slovesno z godbo, katera igra lepe cerkvene pesmi ves čas procesije. Pohiteti sem moral, kajti že ob 8. uri so začeli s procesijo. Šel sem pa tudi zato, da si ogledam medgorsko farno cerkev, ki jo obnavljajo letošnje poletje, za jubilejno leto 1664—1964, torej za tristoletnico farne cerkve.

Uvrstil sem se med lepo vrsto mož v procesijo. Godci iz Zrelca in Medgorij so igrali evharistične pesmi, ki jim jih je pripravil preč. g. prof. dr. Cigan in jih sedaj res dovršeno igrajo. Vsakdo, ki je pevec, ne more samo poslušati, ampak človeka nehoté potegne, da z zaigrano melodijo poje.

Ko sem vstopil na pokopališče pri cerkvi, sem si mislil, kaj vse se da urediti tam, kjer je dobra volja. Brez pretiravanja morem reči, da nobeno mestno pokopališče ni bolj urejeno. Na pokopališču ni trave, ampak med lepim peskom grobovi vsi v cvetju. Brez dobre volje bi ne bilo takega reda.

Farna cerkev je bila za letošnji farni praznik v notranjosti vsa prenovljena. Obnovil jo je cerkveni restavrator g. Adolf Campidella. Cerkev ima tudi moderno električno napeljavo, ki jo je naredil g. mojster Kues iz Grabštajna.

Poleg teh večjih del so v podrobnosti prenovljene tudi manjše reči. Pri vzhodu v cerkev te preseneti velika, izredno lepa, na novo odkrita freska sv. Krištofa. Bolj ko jo ogleduješ, bolj ti ugaja; na posebnem stojalu pod zvonikom vsakogar pozdravlja lepa Fatimska Marija. Notranjost farne cerkve

Pri nas na Koroškem

je bila vsa v vencih, delo medgorskih deklet, kot ob novi maši.

Vse delo restavratorja g. Campidella, po svoji lepoti in dovršenosti, hvale mojstra in njegove delavce. Pri delu so bili temeljiti v tem, da so vse do malte odstrgali z zidov in nato na novo zidove zgladili in dokončali, da dajo vtis, kot da je v resnici vse novo, ne pa obnovljeno.

„Da je bila cerkev potrebna popolne notranje obnove, vidimo sedaj, ko smo farani ponosni, da imamo tako krasno cerkev,“ mi je rekel poznani domačin. Pa sem ga vprašal, kje in kako bodo denar dobili, ko ni fara velika.

„Vse gre,“ mi je dejal, „samo dobre volje je treba; te pa nam ne manjka, najmanj po 500 S da vsaka družina; kdor more in ima, pa več. Če so pred 300 leti postavili cerkev, ko v vsej fari ni bilo ne traktorjev ne konj in so bili ljudje revni, seveda pa zelo verni, pa bi mi sedaj ne zmoogli?“

Res, to drži, samo dobre volje je treba, pa gre vse. — Ne bom opisoval lepote cerkve, nisem arhitekt; deležen pa sem bil v cerkvi doživljati lepote in praznika. Slišal sem, da so farani s farnim praznikom začeli jubilejno leto in v pridigi je g. župnik sosednjih Radiš poudarjal bolj kot obnovo cerkve obnovo družinskega življenja in osebno obnovo v Kristusovem duhu! V tem delu bo pravo doživljanje jubilejnega leta — 300-letnice hiše božje v župniji.

Tako praznovanje s procesijo se rado zavleče in postane človek potreben okrepljen. Tudi za to je bilo poskrbljeno, saj so na to računali gostilničarji. Kako pa sem se za-

čudil, ko sem zvedel, da je farno žegnanje brez plesa: popoln mir v celi župniji! Te godce pri procesiji, kjer so se res postavili, bi zaradi njihovega znanja priporočali vsaki župniji, da bi pri procesiji povzdignili lepoto praznika. Sorodniki, ki so prišli od blizu in daleč, so bili postreženi in družine so ostale doma na ta lepi farni praznik v prijetni družbi najdražjih, ki si v tem modernem času tako težko vzamejo čas za vedno prijetne obiske svojcev, da se tako utrdi in poveže ljubezen in dobrot. Za vse to na naših „Kirchtägih“ ni več časa, mladina, fantje in dekleta zapustijo dom in sorodnike, ki morda le enkrat v letu pridejo, pa gredo v gostilno, kjer ni tiste toplote in družinske ljubezni, kot se doživlja, kadar je vsa družina doma. Res je to: Dajmo družini nazaj nedeljo, pa bo v družini zopet prijetno in veselo! Mislim pa, da danes bolj kot kdajkoli potrebujemo vsi, da doživimo praznik v duši, duhovno, saj tako so si jih zamisljali naši predniki, ki so na farni praznik z glasno molitvijo spremljali Jezusa javno po cestah in potih svojih polj. Bil je to zanje praznik, kot je praznik velikonočno Vstajenje s procesijo ali praznik presv. Rešnjega Telesa.

S sodelovanjem vseh vernikov, s pomočjo vseh je zmožla ta majhna župnija brez vsake pomoči od koderkoli z domačimi sredstvi izvršiti tako veliko delo obnove notranjosti cerkve. Zato želim Medgorčanom, da bi 300-letni jubilej res bil to, kar smo slišali v cerkvi: obnova družin in vsega osebnega in javnega življenja v Kristusovem duhu ljubezni in življenja s Cerkvijo. J. K.

Na soncu in v morju

(Pismo s počitnic na jugu. Piše Alojzij Vavti, selski župnik)

„Ali boste letos spet šli na morje? Pa spet kaj napišite, da bomo brali!“ — Tako vprašanje in bodrilo sem že parkrat slišal od svojih znancev.

Zdaj sem pa res tu, spet ob morju, v Duhovniškem počitniškem domu v Lovranu kakor druga leta. Pa ne sam! Med drugimi nas je tu šest iz Koroške. Moja počitniška pisma v našem listu so bila, kakor izgleda, prav dobra „reklama“ za ta dom. Vedno več gospodov išče oddiha in zdravja tu ob morju pod krovom postrežljivih sester.

V zadregi pa sem, kaj naj vam pišem, ko sem kraj že v prejšnjih letih popisal. Morje je vedno enako, avti drvijo po gladki cesti (največ jih je iz Nemčije), v kopališčih se mali in veliki sončijo kakor kuščarji ali čofotajo v vodi, izložbe v trgovinah ponujajo vse mogoče za oči, želodec, obleko, ljudi pa je kakor mravelj na mravljišču. Dobro, da smo mi zunaj mesta odmaknjeni najhujšemu vrvenju.

Naš dnevni red v Domu je v splošnem tale: zjutraj damo Bogu, kar je božjega, dopoldne uživamo v „Koroškem zalivu“ toploto sonca in mokroto morja, po kosilu je prebava in počitek, nato pa izlet ali sprehod.

Nič posebnega še nisem letos doživel, vendar naj vam opišem, kako smo bili v sredo na tri načine mokri.

Še od lanskega leta mi je v prijetnem spominu izlet z avtobusom v Lovransko Drago, naselbino visoko na bregu nad Lovranom. Pa sem tovarišem predlagal, naj se peljemo tja. Avtobusna zveza je ugodna; za nas je najbolje, če se odpeljemo ob pol štirih popoldne; na cilju je pol ure postanka, nato povratek. Vreme sicer ni bilo kaj sončno, izza gore Učke so se valili oblaki; pa saj oblaki gredo tudi mimo! Pogum velja, hajdi na pot!

Nad mestnim trgovcem nas je že čakal dolg avtobus, a jojmene, že čisto poln! Srce mi je že hotelo pasti v hlače, a ker so moji štirje tovariši že stali v vozu, sem se za njimi povzpela vanj še jaz. Pa nisem bil zadnji! Za menoj so vstopali še drugi, domačini in letoviščarji. Rinili smo naprej, da so zadaj novi potniki dobili prostora.

Presneto velik trebuh ima tak avtobus, da vanj spravi tako krdelo potnikov! Menda so vozovi že v ta namen opremljeni z bolj malo sedeži, največ prostornine je določeno

za stojišča. Stali smo natlačeni kakor ribe v škatlici, oni ob strani so se čez sedeže opirali na okna, mi v sredini pa smo se oprijemali drogov pod stropom. Komaj se je preral med potniki sprevodnik in pobiral voznino. Vožnja pa ni draga: za 8 km vožnje po klancu navzgor samo 60 din, po našem 2 šilinga. Jasno je, da nas je v taki gneči mučila vročina. Šibki gospod Janko je slekel jopič, debelejši gospod prošt pa me je očitajoče gledal in parkrat ponovil: „Ti pa nisi...!“ Hotel je reči: ti pa nisi dober organizator izletov, ko si nas spravil v ta vroči kurnik! Pa saj nisem več kriv kakor drugi! Zakaj pa niso polnemu vozu obrnili hrbet in rajši sedli spodaj pred kavarno k mizi in na prostem v hladu pili kavo! Pa zdaj je kesanje prepozno. Ujeti smo, vdati se je treba v usodo. Pot nam je tekla z obraza, srajca se je oprijemala života. Mislim sem na verne duše, da smo jim nekoliko podobni, vsaj v upanju, da vožnja ne bo trajala predolgo.

Končno je motor zabrnul, voz se je premikal in se previdno vzpenjal po klancih navzgor. Cesta je lepo speljana in se v mnogih vijugah brez hudega vzpona vije navzgor. Vsi stoječi smo se majali sem in tja, kamor nas je pač nagnilo. Skozi okna nisimo videli ničesar, ker so jih potniki zakrivali.

Pa glej, polagoma se je položaj boljšal! Tu in tam je le zavela po vozu sveža sapica, na postajah je nekaj potnikov izstopilo, s tem smo ostali dobili več prostora; proti koncu smo celo mogli sedeti na izpraznjene sedeže. Glej, sem si mislil, res se nam godi kakor vernim dušam. Čim dalje trpe, tem bolj se jim muke lajšajo in nazadnje so rešene iz ječe vic!

Tudi naše vožnje je bilo po pičli pol uri konec. Vsi smo izstopili in se oddahnili. Razgleda nobenega: prišlo je. Kam drugam kakor v gostilno! Ob lepem vremenu bi bilo lepo sedeti spredaj na terasi in uživati razgled na okolico, na morje in na kraje ob njem; tako pa smo morali v hišo. Dve mizi v gostilniški sobi sta bili zasedeni od zelo glasnih Nemcev, k tretji mizi so nam privlekli stole, da smo mogli sedeti. Z litrom istrske črnine smo hoteli nadomestiti, kar smo med vožnjo izpotili. Prav posebno dober pa ni bil ta pridelek iz bližnjih vinogradov, a tudi drag ne.

Zunaj pa je medtem iz gostih oblakov

PODGORJE V ROŽU

(Mala Gospojnica — 8. sept.)

Mala Gospojnica (8. septembra), ki je letos na nedeljo, je drugi veliki romarski dan pri Devici Mariji v Podgorjah. Na predvečer bo blagoslov in spovedovanje. Od sedmih zvečer do sedmih zjutraj bo nočno češčenje.

Za ta praznik nas bo obiskal č. g. p. Jakob Vučina, katerega se zlasti naši tretjeredniki radi spominjajo. P. Jakob po spovedoval v soboto zvečer, dokler bo potrebno, in tudi na praznik. Gotovo bodo tretjeredniki radi porabili priložnost, da ga pridejo pozdravit.

Na praznik bodo svete maše ob 7., 8., 9., 10. in 11. uri. Popoldne ob 2. uri bodo pete litanije.

Pri Kapelici bo sveta maša na praznik (t. j. nedeljo) ob 10. uri dopoldne.

KATOLIŠKA PROSVETA V CELOVCU

vabi na svoje prvo jesensko skioptično predavanje z barvnimi slikami pod naslovom:

„V ARGENTINSKO-ČILENSKIH KORDILJERAH“

ki bo v petek, 13. septembra 1963, ob pol osmih zvečer v Kolpingovi dvorani.

Predaval bo g. dr. Vojko Arko, znani slovenski hribolazec iz Argentine.

Vsi ste prisrčno vabljeni na to izredno in zanimivo predavanje!

TEČAJ ZA KONSERVIRANJE

priredita obe slovenski gospodinjski šoli šolskih sester — v št. Rupertu pri Velikovecu in v št. Jakobu v Rožu — v dneh od 12. septembra dopoldne do 14. septembra t. l.

Ker se bodo na tečaju obravnavali sodobni načini konserviranja, bo vsakemu dekletu, predvsem pa absolventkam, tečaj gotovo pripomogel k strokovni izpopolnitvi kuharskega znanja.

Na veselo svidenje vabijo
šolske sestre

ZA TISKOVNI SKLAD LISTA

so darovali:

Neimenovani 100,—; Č. g. Kuchler Martin, Kostanje, 50,—; Stornik Katarina, št. Jakob v R., 25,—; Po 20,— šil.: Č. g. Pipp V., Šmiklavž ob Dravi; Valentinitš Neža, Področica; Arneiz Franc, Ledince; Kompoš Matija, Plešiče; Hanschur Jože, Gluhi les; Partl Genofeva, Sveče; neimenovana.

Po 10,— šil.: Lesjak J., Podgora; Lobnik Jakob, Šmartno-Vovbre; Krassnig Filip, Na Selu; Meierhofer Karel, Muškava; Simčič Viktorija, Ramsau/Stmk.; Golobčič Franciška, Celovec.

5,— šil.: Bachmann Berta, Šmihel pri Pliberku.

Vsem prav iskrena hvala!

OPOZORILO

absolventkam gospodinjskih šol

Naše srečanje, ki naj bi bilo v nedeljo, dne 15. sept. t. l. pri č. šol. sestrah v št. Jakobu v Rožu, smo preložile na nedeljo, dne 6. oktobra t. l.

Na veselo svidenje!

začelo močno deževati, zato smo bili, ko smo šli na avtobus, krepko poškopljani. Oddahnili smo se šele pod njegovo varno streho in med vožnjo nazaj lepo sedeli ter se mogli nekoliko razgledati. Dež pa nas je spremljal in rahlo kropil še tudi, ko smo izstopili in na poti domov.

Tako smo bili na tem izletu na tri načine mokri: prvič koža od potenja v gneči v avtobusu; drugič želodec od vina in tretjič tudi še obleka od dežja.

Ko sem v sobi legel na divan k počitku, mi je prišla na misel popevka iz študentovskih let o Krajncičevem Juriju, ki se končuje:

Marička odpre duri,
jo Juri brž odkuri, haha!
„Doma b' ostal,
pa bi bil še zdrav...!“

Oči so mi padle skupaj in v polsnu se mi je zdelo, da se mi iz temnih oblakov režé čudni duhovi in mi kličejo: šlek, šlek! Bi bil doma ostal — pa bi bil suh in zdrav! Šlek, šlek!

(Dalje prihodnjič)

Angleži in Japonci izpodrivajo Sovjete

Velika Britanija in Japonska utegneta prevzeti mesto Sovjetske zveze v trgovini s komunistično Kitajsko. „Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima!“ bo menda držalo tudi tukaj.

Glasilno kitajske komunistične stranke „Jenmin Jihpa“, ali „Ljudski dnevnik“ dalje očita sovjetski vladi, da je ob izbruhu ideološkega spora ustavila izvedbo važnih industrijskih načrtov na Kitajskem in da je čez noč odpoklicala domov 1.300 strokovnjakov.

Po drugi strani so Angleži pred kratkim odprli v Pekingu svojo prvo industrijsko razstavo po vojni na Kitajskem. Ob tej priložnosti so prispeli na trgovinska pogajanja v kitajsko prestolnico predstavniki največjih britanskih tovarn strojne in kemične stroke. Pričakujejo, da bo trgovina med obema državama močno narasla. Kitajcem primanjkuje tujih valut ter bodo uvoz iz Velike Britanije plačali deloma z izvozom svojega tradicionalnega blaga in deloma se bodo okoristili z britanskimi krediti. Na pogajanjih v Hong Kongu so jim Angleži pred kratkim odobrili posojilo okrog 500 milijonov šilingov.

Kitajci bi zlasti radi izboljšali promet in kmetijstvo ter nujno prosijo Veliko Brita-

nijo za kemične obrate, za lokomotive in traktorje. Upajo, da bodo na ta način odpravili vsaj nekatera najbolj kočljiva ozka grla v sedanji politiki.

Kot rečeno, hočejo izkoristiti priložnost novega položaja na svetovnem trgu v vzhodnem taboru Japonci, ki so tradicionalni trgovinski partner Kitajske. 200 japonskih podjetij je spomladi sodelovalo na mednarodnem velesajmu v Kantonu in oktobra bo v Pekingu velika japonska industrijska razstava. Aprila so nadalje Japonci odprli komunistični Kitajski kredit v znesku dveh milijonov in pol funtov šterlingov.

AVSTRIJSKE POŠTE BODO SPREJELE POŠTNE NAKAZNICE TUDI ZA JUGOSLAVIJO

Direkcija avstrijskih pošt in skupnost jugoslovanskih pošt sta sklenili sporazum, po katerem bodo pošte v Avstriji sprejemale poštne nakaznice tudi za Jugoslavijo — obračunane v dinarjih, s tem da bo največji znesek ene nakaznice lahko dosegel 250.000 dinarjev.

Mednarodne poštne nakaznice bodo po tem sporazumu prišle iz Avstrije na pošte Beograd 31, Zagreb 45 in Ljubljana 1.

Nov tekmeč v svetovni trgovini z nafto

Odkar črpa in prodaja nafto v gospodarsko pomembnih količinah, je Sovjetska zveza že nekajkrat poskrbela za neljuba presenečenja svojih svetovnih trgovskih partnerjev. V tej zvezi velja omeniti le konkurenčni boj, ki ga je Sovjetska zveza sredi tridesetih let vodila z angloameriškimi koncerni in ki je zahodne industrije veljal precej izgub. Sovjetska intervencija z nafto na svetovnem tržišču je spravila na rob propada po kapitalu močno angleško skupino Royal Dutch-Shell. Vendar velja tudi v novejšem času nafta z Vzhoda za „nemirneža svetovnega trga“, ki se pojavi vselej takrat, ko se je najmanj nadejajo.

Cene nafte, ki jih postavlja Sovjetska zveza, so bile in so še zmerom znatno nižje od tako imenovanih „zalivskih cen“, ki jih postavljajo Združene države in ki pravzaprav uravnavajo vrednost nafte na svetovni borzi.

Sovjetska zveza torej vnovič odigrava vlogo zbijalca cen, pri čemer je vsekakor brez pomena, kakšni razlogi jo k temu vodijo, zgolj gospodarski ali morda tudi politični. V vsakem primeru pa velja, da zahodni naftni koncerni nikakor ne morejo mirno prenašati sovjetske konkurence in morajo biti zmerom pripravljeni, da najo pravočasno odgovore s primernimi ukrepi.

Zahodna Nemčija s tem, da je odpovedala pošiljko naftovodnih cevi, že pripravljeno za Sovjetsko zvezo.

Leta 1960 je Sovjetska zveza deželim izven Vzhodne Evrope dobavila vsega 22,7 milijonov ton nafte. Ta izvoz so zahodnoevropski koncerni dobrodušno smehljaje označili kot „nomadske konice, ki ne vzbujajo nobene bojazni“ in ki jih je šteti za bolj ali manj nepomembne. Vendar je bil to le zunanji videz, s katerim so zahodnoevropski in ameriški naftni magnati skušali prikriti svojo vznemirjenost, ker so jim, četudi tako „majhne“ količine nafte, ki so se nepričakovano pojavile na trgu, očitno kvarile kupčije.

Če bo Sovjetska zveza svoj 240-milijonski program dejansko uresničila, potem je z gotovostjo moč predpostaviti, da se utegnajo, tako kot leta 1960, iznenada pojaviti na svetovnem trgu nekajkrat večje izvozne količine vzhodne nafte, ki bi svetovne cene in borzni položaj spravile občutnejše iz ravnovesja, kot so ga ob dosedanjih sovjetskih intervencijah. Strokovnjaki s področja naftne industrije, ki imajo opraviti s trgovino, sklepajo, da bo Sovjetska zveza do leta 1965 razpolagala z najmanj 100 milijonov ton naftnih presežkov, namenjenih za intervencije na svetovnem trgu. Značilo, da so takšne ocene plod bojazni, ki jo poraja vsakovrstni iznenadni pojav sovjetske nafte na zahodnih trgih in da so potemtakem nekoliko pretirane. Vendar pa neizpodbitno velja, da je že vsaka količina nafte, večja od dosedanjih, ki jih je Sovjetska zveza v predsečenju svojih svetovnih partnerjev plasirala na njihovem interesnem območju, lahko osnova za dolgoročneje planiranje izvoza, s čimer bi Sovjetska zveza prenehala biti eksportni nomad in bi postala nevaren tekmeč zahodnih naftnih koncernov, a zlasti ameriških naftnih družb, ki že desetletja vsemu svetu diktirajo cene nafte. Sovjetskih 100 milijonov ton naftnih presežkov bi utegnilo položaj na področju trgovine z nafto omajati že zato, ker bi bil to nov partner, s katerim se ni moč dogovarjati za cene in se z njimi pogajati o delitvi sfer.

Sadje je zdravilno

K snovem, ki škodujejo zdravju, prištevamo holesterin. To je snov, ki se nabira v stenah arterij in povzroča arteriosklerozo. Vprašujete se, kaj ima opraviti pri tem sadje. Znani ameriški zdravnik in strokovnjak za prehrano dr. A. Keys je odkril, da dve jabolki na dan zadostujeta, da se zmanjša količina holesterina v krvi človeka, ki nagiba k arteriosklerozni. Dve jabolki na dan, pa se vam ne bo treba več bati arterioskleroze in srčnega infarkta.

Seveda to zdravilo ni popolnoma zanesljivo. Kdor kadi in uživa pretirano količino maščob in mesa, temu ne pomagajo ne jabolka ne druga zdravila. Ni potrebno, da jemo ravno jabolka. Dobro je vsako sadje, ki vsebuje pektin. Tega je dovolj tudi v hruškah, malinah in drugem sadju. Sadje pa vsebuje tudi druge koristne snovi. Nje-

Za naše gospodinje

Kako ravnamo z volno

Volna, namreč čista volna, se v trgovinah redko ponuja. Kakovost blaga ugotovimo, če nekaj nitk zažgemo: volna ne gori, temveč se smodi in krči v kepice. Pri izgorevanju prav dobro ločimo, koliko je v blagu bombaža, koliko volne. Volneno blago se ne mečka, ker so vlakna prožna. Blago, ki ga kupimo za plašč ali zimsko obleko, moramo prelikati z vlažno krpo, sicer se bo uskočilo in se bo poznala vsaka dežna kapljica.

Pri nakupovanju pazimo, da ni v blagu kakšne napake. Če hranimo volneno blago v kosu, ga ne zlagamo, marveč zvijamo; če je prostor, kjer ga shranjujemo, nekoliko vlažen, opazimo na robovih bele, plesni podobne lise. Odpravimo jih tako, da jih skrtamo z razredčeno žvepleno kislino. —

Volno moramo pogosto zračiti, ker je v nji najboljše zatočišče moljev. S pogostim zračenjem preprečimo moljem in njihovega zarodu nemoteni razvoj. Čez poletje spravimo obleko na suhem prostoru in potresemo za naftalinom, praškom DDT ali drugim uspešnim sredstvom zoper molje. Svetle kose ločimo od temnih, ki jih posebej zavijemo v časopisni papir, sicer porumene. Od moljev razjedeno obleko lahko lepo pošijemo sami, če imamo količjak potrpljenja. Iz šivov potegnemo nitke, s katerimi pokrpamo luknjice. Če pa je luknjica večja, vstavimo krpice, ki jih tudi odrežemo od šiva, vendar tako, da teko nitke v isti smeri, zlasti če je blago vzorčasto. Morda bo volneno nit težko udela v tanko iglo. Le priučiti se je treba: volnene niti ne smeš močiti, marveč jo na koncu malo zapogneš, v prigrbu z iglo nategneš in s prstom stisneš, da se splošči, potem pa skušaš ujeti v uho šivanke.

Volno (kakor tudi svilo) sušimo v senci na zraku, nikakor ne na soncu. Prav je, če volnenih oblek ne sušimo obešenih, marveč jih razgrnemo na kako drugo blago v ravni legi. Tudi v rokave in žepe je dobro vložiti krpe blaga, ki vpijajo vlago. Barvasta blaga, ki puščajo barvo, peremo v mrzli milnici kolikor mogoče hitro, da preveč ne oblede, a morda bo najbolje, da se odločimo za kemično čiščenje. Če barvasta blaga namočimo pred pranjem v raztopino vode in soli

(na 5 l vode 3 pesti soli), preprečimo, da bi se razbarvalo. Barvastega blaga ne smemo tesno ovijati in ga tako pustiti, marveč takoj razprostreti, da ne postane lisasto. Če se je barva prišla drugega blaga, brž odpo more krop. Volno kakor svilo pustimo, da se odteče, nato pa lahko zavijemo v čisto brisačo, ki vlago enakomerno vpija.

Volnene jopice peremo samo v milnici. Če je jopica zelo umazana, jo namoči za nekaj ur v mlačni milnici in nato sperij v drugi čisti milnici, naposled pa s čisto vodo, in volna bo zelo mehka in lepa. Nekatera volnena blaga, zlasti barvasta, spirajo gospodinje v vodi, ki ji dodajo nekaj kapljic glicerina. Bele volnene čepice, šale in drugo lahko osnažiš prav lepo takole: zmešaj ostro pšenično moko z bencinom, da dobiš gosto kašo. V njo dobro mencaj bele volnene predmete, tako da jih vse premečkaš. Potem položi izmencane stvari na brisačo in pusti, da bencin na zraku izhlapi, kar traja precej dolgo. Šele ko je osnaženi predmet popolnoma suh, iztepaj moko tako dolgo, da se nič več ne praši iz volne. Nato z neprevročim likalnikom narobe polikaj predmet.

Zmečkane volnene obleke ne likaj, rajši jo obesi za nekaj dni tako, da se ničesar ne dotika. Če je zrak vlažen, se manjše gube same naravnajo; večje gube pa omočiš s čisto vodo in snažno gobo. Če pa je volnena obleka zamazana od prahu ali pokapana od mastnih jedi ali podobno, jo temeljito skrtiš s tole tekočino: na pol litra vode osminko litra kisa in dve jedilni žlici salmiaka. Likaš še vlažno. Tako zlasti ravnaj z moškimi hlačami in ovratniki pri suknjiču, kadar jih likaš.

Razparano volno zvij v štrene in operij v milnici. Ko pereš belo volno, primešaj nekoliko soli, pri barvani pa kisa. Štrene osušiš zavite v brisače. Ko je tkanina popila večino vlage, jih obesi in posuši do konca.

Volnene krpe starih oblek, jopic in nogavic sešij lično skupaj po debelosti blaga, po 2 ali 3 drugo na drugo. Ko bo odeja dovolj dolga, široka in debela, sešij tudi za to odejo prevleko iz vzorčastega blaga. Tako bo namesto navlake v predalih dobro uporabna odeja pri hiši.

Kako odstranimo mastne madeže

Mastni madeži se dajo odpraviti z različnimi topili. Mast in olje sta v vodi netopljiva, zato z njima ne moremo ničesar očistiti. Pač pa maščobo raztapljajo bencin, bencol, kloroform, ogljikov tetraklorid in podobno; absorbira pa jo magnezija.

Mastne madeže na papirju in marmoru zbršimo s krpo, namočeno v bencin, ali pa namažemo z mešanico magnezije in bencina. Ker bencin hitro hlapi, je treba delo hitro opraviti.

Na parketu očistimo mastne madeže z mešanico krompirjeve moke in bencina, na usnju z žgano magnezijo in bencinom, na linoleju z mešanico kaolina in vode. Mastne madeže na svili, volni in bombažu čistimo s platneno krpico, ki jo namočimo v alkohol ali bencin. Za čiščenje volnena blaga uporabljamo tudi mešanico salmiaka in vode v razmerju 1 : 8.

Ko čistimo z bencinom, ostane okoli madeža bel rob. To preprečimo, če vpeljemo okoli madeža belo nitko in jo pokapamo s čistim bencinom, preko katerega se potem umazani bencin ne bo razlival.

Madež čistimo vedno od zunanje strani proti notranji. Mastne madeže na žametu

čistimo vedno v smeri vlaken. Zamaščeni žamet čistimo tudi, če ga narahlo zdrgnemo z vrečico, v kateri je vroč pesek. Tako odpravimo iz žameta tudi smolnatne in voščene madeže. Mastne madeže na svili lahko potresemo tudi s krojaško kredo ali drobno soljo ter prelikamo s pivnikom.

Zastarele mastne madeže namažemo s kaolinom in vodo; ko se posuše, jih skrtamo. To velja zlasti za volneno blago. Mastne madeže na motnem steklu odpravimo z raztopino pepelike v mlačni vodi. Madeže ribjega olja odpravimo s toplo milnico, za madeže mineralnih olj in ricinovega olja pa vzamemo eter ali bencin, bencol ali kloroform, kar vse dobimo v drogeriji. Pazimo na ogenj!

Splošno štetje električnih aparatov

Od KELAG-a smo prejeli sledeče obvestilo s prošnjo, da ga objavimo:

„Nekateri problemi za pravilno porazdelitev električnega toka so pokazali potrebo, dobiti točen pregled zlasti glede porabe toka v gospodinjstvih. Le tedaj, če bodo elektrooprebrbovalna podjetja vedela, koliko aparatov oz. strojev je dejansko v obratu po gospodinjstvih, bodo mogla prav in pravočasno prilagoditi električne napeljave in transformatorske postaje dejanski potrebi toka, da bo na ta način preskrba s tokom ostala nemotena.

Zato je združenje avstrijskih elektrarn pokrenilo akcijo, da je treba v teh mesecih popisati vse važnejše gospodinske električne aparate in stroje, da bi na ta način istočasno dobili približno sliko o obremenitvi električnih napeljav in o uporabi toka v gospodinske namene.

Kot vsa ostala podobna podjetja bo tudi KELAG na svojem področju izvedla po svojih pooblaščenih nastavljenih popis sledečih elektr. strojev oz. aparatov (tudi onih, ki so v obratu le prehodno ali le sezonsko): električne štedilnice, dvojne elektr. plošče za kuhanje, el. pečice, vodne grelce, el. bojlerje, vse vrste hladilnike, naprave za nizkotoplotno hlajenje, elektr. pralne stroje, brizparilnike za krmo, televizijske aparate, el. peči (ogrevane ponoči) in druge el. naprave oz. aparate za ogrevanje.

Vsi uporabniki so v njih lastnem interesu naprošeni, da popisovalcem z dejanjem točnih podatkov olajšajo delo.

Motorne kosilnice: Reform, Rapid, Irus, kakor tudi kombinirane z obračalnikom, trosilcem in grabljami za krmo, znamk: Heuraup, Heugel, Heuschwanz vam najugodnejše dobavljajo domača tvrdka:

Johan Lomšek

TIHOJA 2, P. Dobrla ves — Eberndorf
Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

Sovjetska zveza si namreč vztrajno prizadeva, da bi zavzela vodilni položaj v svetovni trgovini z nafto. Še l. 1958 so v Sovjetski zvezi in v vzhodnoevropskih deželah načrpali komaj okrog 100 milijonov ton nafte. Do l. 1960 so se zmogljivosti povečale že na 148 milijonov ton, lani pa so statistiki kot izreden dosežek javili že proizvodnjo 186 milijonov ton, ki je nikakor ni pametno več podcenjevati. Odkrili so nova nahajališča, izboljšali vrtno tehniko in povečali zmogljivost transportnega sistema, kar vse je pripomoglo k opisane mu napredku.

Do leta 1965 naj bi proizvodnja nafte v Sovjetski zvezi še nadalje narasla, saj je po objavljenem perspektivnem načrtu predvideno, da bodo v Sovjetski zvezi po končanem dveletnem razdobju dosegli že proizvodnjo 240 milijonov ton nafte. Tako povečani napor za nadaljnji razmah nafte na Vzhodu se zde tem pomembnejši spričo znane prepovedi izvoza daljnovodnih naftnih cevi iz dežel NATO v Sovjetsko zvezo, katere pobudnica je bila lani

B. R.:

Mladina in vera

(Nadaljevanje)

Najtežja okolnost staršev in ostalih vzgojiteljev je, da mladini posebno v tej razvojni dobi učinkovito pomaga pri razvoju verskega življenja. Mladina mora priznati, da popolnoma odvisi od Boga in da je za vse svoje življenje njemu odgovorna. Obenem mora praktično kazati to svoje prepričanje v zdravem verskem življenju. Dolžnost staršev je potemtakem, vcepiti mladini vero in strah božji, pa obenem navajati jo na verska dejanja.

Če bi hoteli narisati ideal verskega življenja mladine v odrasčajočih letih, bi omenili sledeče poteze:

Urejeno molitveno življenje vsakega dne: zjutraj in zvečer, pred jedjo in po njej. Ta molitev naj bi bila osebna, ne prvenstveno po ustaljenih formulah. Ko bi bilo v tej molitvi tudi vsaj nekaj minut dnevnega premišljevanja in pa vsak večer izpraševanje vesti, bi bilo veliko vredno.

Pogost prejem zakramentov, tudi med počitnicami. Zlasti obhajilo je gotovo najzanesljivejše sredstvo za pravilen razvoj verskega življenja. V nekaterih primerih je skoro edino sredstvo za ohranitev milosti.

Aktivna udeležba pri liturgiji. Mladina rada pri stvarih, ki jo zanimajo, sodeluje zares. In nasprotno: sodelovanje mladino za stvar zainteresira. Pasivna udeležba pri maši je s tega vidika silno malo vredna. Naj ima zato mladi človek svojo mašno knjigo, naj fant ministrira, naj pri maši recitira in poje.

Neustrašena izpoved vere, tudi za ceno žrtve. V to je treba odrasčajočega uvajati: nikjer naj se ne sramuje svoje vere, nasprotno povsod naj vedo, kakšnega prepričanja je. Naj morda nosi zato kak znak, ki bo govoril o njegovem verskem prepričanju.

Apostolsko delo je razen zakramentov gotovo najučinkovitejše sredstvo za razvoj nadnaravnega življenja v duši. Mlad človek rad dela, obenem je pa tako iskren, da ne bo nikdar mogel delati za Boga v duši bližnjega, če ni prej sam pri sebi tega vprašanja rešil. Razen tega se le s pozitivnim vplivom na okolje zavestno postavi nadenj in ni nevarnosti, da bo brezbožno okolje, ki ga prav on hoče pokristjaniti, nanj vplivalo slabo.

Narodni verski običaji, ki so zlasti v otroških letih pustili v duši tako močan vtis, tudi sedaj niso brez pomena. Trije rožni venci za Vse svete, kajenje na tri svete večere, jaslice in pirhi — vse to je prijeten izraz verskega sveta, ki prav kot prijeten dobrotno vpliva na dušo mladostnika.

(Se bo nadaljevalo)

Zal naj ti bo le za tri reči tvojih preteklih dni: za storjeno hudo, za zamujeno dobro in pa za izgubljeni čas. Blagor mu, kdor se varuje tega trojnega.

(A. M. Slomšek)

ZA MLADINO IN PROSVETO

SOCIALNO VPRAŠANJE:

Nadaljevanje

Sodelovanje delavcev v podjetjih

Sodelovanje in soudeležba pri vodstvu in upravi podjetja mora biti uspešna, če obstaja sodelovanje med delojemalci in delodajalci tudi izven podjetja, to je na širši, stanovski osnovi. Modri Pij XI., kakor ga je imenoval papež Pij XII., uči, da „na to morajo predvsem gledati, na to meriti države in vsi dobri državljani, da bo prenehala borba nasprotnih si razredov in da se bo pobudilo in pospešilo vzajemno sodelovanje stanov.“

Socialna politika se mora torej truditi, da obnovi „stanove“.

Papež Pij XII. nadaljuje v svoji okrožnici: „Sedanj položaj človeške družbe je namreč nasilen in zato nestalen in majav, ker se opira na razrede, ki imajo različne težnje, si med seboj nasprotujejo in so zaradi tega nagnjeni k sovraštvu in borbam.“

Človeško delo, kakor je naš prednik v svoji okrožnici pojasnil, ni navadno blago, temveč je treba v njem upoštevati delavčev človeško dostojanstvo in se zato ne sme kupovati in prodajati kakor blago.

Vendar dandanes v dejanskih razmerah najemanje in oddajanje dela na tako zvanem „delovnem trgu“ deli ljudi v dve stranki kakor dve četi.

Radi nasprotja med njima je delovni trg podoben bojišču, kjer se ti četi hudo borita med seboj.

Vsak razume, da je treba to veliko zlo, ki tira človeško družbo v pogubo, čim najhitreje odpraviti.

A popolno ozdravljenje bo le tedaj mogoče, ko se bo odpravilo tisto medsebojno nasprotje in se bodo ustanovili dobro urejeni udje socialnega telesa, namreč „korporacije“, katerim ljudje ne bodo pripadali po funkciji, ki jo imajo na delovnem trgu, ampak po raznih socialnih opravilih, ki jih posamezniki izvršujejo.

Kakor namreč tisti, ki blizu skupaj stanujejo po naravnem nagonu ustanove občino, tako je naravno, da tisti, ki izvršujejo isto obrt ali imajo isti poklic — bodisi gospodarski ali drugačen — ustanove nekakšno „korporacijo“.

Ker je red, kakor sijajno razlaga sv. Tomaž, enota, izhajajoča iz primerne razpoloženja več delov, zato zahteva pravi in pristni socialni red, da se razni udje v družbi zvežejo med seboj z neko trdno vezjo.

Takšna združevalna moč je v tisti skupnosti, ko tisti, ki delo najemajo, in tisti, ki ga dajejo v najem, kot člani iste korporacije s skupnim trudom proizvajajo dobrine ali

upravljajo posle, je pa tudi v tisti skupni blaginji, ko morajo vse korporacije, vsaka po svoje složno zanjo sodelovati.

To edinstvo bo tem močnejše in uspešnejše, čim zvesteje bodo posamezniki in korporacije vršili svoj poklic in se skušali v njem odlikovati.

Iz tega je lahko povzeti, da imajo v takih korporacijah prvenstvo predvsem skupne stvari.

Med temi je najprva le-ta, čim najbolj pospeševati sodelovanje vseh za skupno blaginjo države.

O stvarih pa, ki se posebej tičejo gospodarjev ali delavcev, njih posebnih koristi ali zaščite, bodo lahko oboji vsake posebej obravnavali ali, če bo treba, sklepali.“ (O-

Sodelovanje delojemalcev in delodajalcev v podjetju naj bi postavilo prvi in trdni temelj svobodni stanovsko urejeni družbi. Dosedaj še ni nihče bolj jasno nakazal poti, ki naj vodi k pravičnemu socialnemu redu, kot Pij XI. (Dalje prihodnjič)

Dekle, ki hočeš biti moderna

Vem, da Ti pridejo vprašanja, na katera si ne znaš odgovoriti. Prav zato sem si vzela čas, da Ti odgovorim nanja. Razumem Te, saj sem bila tudi jaz v Tvojih letih. Rada Te imam in iz te ljubezni bodo izvirale moje besede.

Moderni čas, moderna revija, moderna obleka, moderna hiša — vse hoče biti danes moderno. In ni čudno, če govori svet tudi o modernem dekletu. Kaj je to moderno deklet? Ali smem biti jaz, katoliško deklet, moderna? Kaj prav za prav pomeni, biti modern?

Da ne bo mahanja po zraku, se omejujva pri vsem vprašanju na tri stvari; na mišljenje, način življenja in način zunanje noše in v vsem tem ugotoviva, koliko smeš biti v vsem trojem moderna, koliko ne smeš biti in koliko moraš biti.

MODERNO MISLJENJE

Ali smem moderno misliti? Odgovor zavisi od tega, kaj pojmuješ pod modernim mišljenjem. Mnogo dam in damic je srečati v velemestih, ki prevračajo v svojem mišljenju vrednotno lestvico. Mislijo, da je prvo zunanji izraz, da je najprej telo in fizična vzgoja, prav na koncu vsega pa pride na vrsto — če sploh pride — notranja plemen-

ZAKONSKE LOČITVE V VZHODNI NEMČIJI

Da so razlike med Zahodno in Vzhodno Nemčijo velike, vemo. Posebno zanimivo pa se kažejo celo tam, kjer bi tega ne pričakovali, namreč v ločitvah zakonov.

Svoječasne statistike so ugotovile, da je to področje edino, na katerem komunistična Nemčija prekaša svobodno. Število ločitev je bilo tam dvakrat večje, kakor v bonnski republiki.

V Zahodni Nemčiji so vzroki za ločitev isti, kakor jih poznamo drugod; se pravi, človeški: duševna okrutnost, nezavednost, nezvestoba, zanemarjanje otrok po tem ali onem zakonskem drugu in podobno.

Na sovjetskem področju pa so ti razlogi precej drugačni. Za najbolj veljavnega velja protimarksistična miselnost enega izmed zakoncev. Tega sodniki najbolj in takoj upoštevajo.

Poleg odklanjanja marksizma so veljavni vzroki za ločitev zakona tudi tako zvano malomeščanstvo, pomanjkanje vneme za „gradnjo socializma“, godrnjanje žene, če mož plačuje prispevek za partijo, in podobno.

Pred kratkim je neka žena v vzhodnem Berlinu zahtevala ločitev, ker je mož menil nič tebi nič zapustil njo in otroke ter šel živeti z drugo. On pa se je pri razpravi zagovarjal, da je žena imela marksizem za krivo ideologijo. Zakon je bil razvezan po njeni krivdi, poleg tega pa je bila obsojena še na povračilo sodnih stroškov in na plačevanje vzdrževalnine(!) nezvestemu možu.

nitost, vzgoja značaja, srčna dobrot. Tako mišljenje je pogansko, pa naj si še tako naveda masko sodobnosti. Je samo v sebi zgrešeno, lažno in kot tako človeka nevedno. So namreč stvari, ki so nad prostorom in časom in katerih ni mogoče spreminjati. Vrednotna lestvica ostaja v vseh nespremenjena, tudi v 20. stoletju. Prva je duša, prva je notranjost, potem šele pride zunanost. Prve so naše dolžnosti do Boga, potem šele pride bonton.

Bistveno je torej treba ohraniti. V ostalem je pa celo Tvoja dolžnost, da misliš sodobno, s časom in krajem, kjer živiš. Večkrat kramljava s starejšo prijateljico, pa ne more doumeti, zakaj imajo današnji župniki avtomobile, ker ga Kristus vendar ni imel. Tako mišljenje prav gotovo ni sodobno. Brez njega ne bi mogel vsak dan obiskati toliko in toliko bolnikov, ne bi mogel vsaj kdaj pa kdaj pokukati v šole, ki so v njegovi župniji, ne bi mogel ob sobotah po cesti ljudi vabiti k maši.

Najboljša učiteljica nam je v tem Cerkev: ohranja bistveno, a se v nebištenem prilagaja kraju in času, ker ve, da je uspeh tudi od tega odvisen. Pomisli na duhovnike-delavce, na apostolat po televiziji, na prilagoditev misijonarjev primitivnim narodom.

„Strašno!...“ je mrmral na pol v sanjah. Orožništvo se je hitreje zbudilo. Najprej z veselo popevko, nato z bučnim smehom je hotel vrl mladenič vse objeti in je vsakemu rekel: „bratce“. „La Pepie“ si je ob jem zelo odločno prepovedala, nenadoma pa prične nato orožništvo robantiti.

„Kje je moja čelada, kje je moj casque?“ „Posodim ti pokrivalo, tovariš,“ je zagotavljal slovesno župnik, ki se je bil zdaj tudi otajal. Toda s pokrivalom orožništvo ni bilo zadovoljno, hotelo je na vsak način imeti svojo čelado. Mladič se je zaklinjal, da se brez „kaska“ ne more vrniti domov, češ da je brez čelade osramočen, vsa njegova karijera bi šla s čelado k vragu. Skoraj jok je. Morali so ga s silo vleči proč, medtem ko je šel drugi del patrola iskat čelado.

Nič niso našli. Spotoma je orožnik bridko tožil: „Vse je bilo prelepo, vse se je tako dobro steklo, župnik je bil morivcu tako lepo prigovarjal in mu zbudil ve-ve-da, vest, morivec ni robantil, nasprotno, trkal je z njima, bil je dober dečko, s seboj sta ga vzela pod pazduho — toda spotoma se je očividno zgubil s čelado.“

Povratek nizdol v vas, brez ujetnika in brez zmagovitih znamenj, ni bil zmagoslaven pohod. Vrnitev bi bila postala nezgoda brez dobrega duha, ki je našega župnika očividno vedno spremljal. Ta dobi duh je šel, kakor je bilo videti, to pot v „Makarona“ Ko se je namreč prikazala vrsta pred cerkvijo, je stal pred vrati „morivec“, kakršnega so poznali pred njegovim zločič-

Helena Haluschka: 9

LAMOTSKI župnik

Zadeva se je tudi s težavo razvijala. „Morilec“, ki so ga imenovali „Makarona“ (tak naziv imajo vsi Italijani iz Tešina), se je baje zgradil v neki gostilniški koči na gorovju, in od zanesljive strani se je zvedelo, da je bil pripravljen rajši skozi okno streljati na vse vojaštvo kakor pa vdati se. Ali bi orožništvo v tem primeru moralo oblegati hišo? Nekateri so trdili, da, drugi so rekli, da ne; še drugi so govorili o strelskih jarkih in o razstreljevanju. Ženske spet so se pomenkovale o tem, ali naj orožništvo koraka navkreber peš ali na konjih. Vsi so pa bili enega mnenja v tem, da je zadeva kritična ali nevarna; celo naš župnik je to dejal. Poziv na orožništvo mu ni bil nič kaj po volji. Ni bil zavzet za zapleteno ravnanje. O pravem času krivca pošteno našeškati in s tem naj bo stvar opravljena.

Orožništvo je dospelo. Ljubezniv fant, že nad dvajset let, z nasajenim vojaškim bodalom, v visokih škornjih, na glavi je imel čelado, ki se je s svojim topim gumbom na vrhu zelo prizadevala, da bi bila podobna pruski čeladi s konico zgoraj. Mladič pod njo je k temu kar najbolje pripomogel. Šel je z velikimi koraki in strumno po vaški cesti navzgor in svojemu rožnatemu obličju, posejanem z rjavimi pegami, je dal grozansko oster izraz.

Solska mladina je bila navdušena. Orožništvo je bilo povabljen na kosilo pri župniku. Sicer se je hotelo, zvesto svoji dolžnosti, takoj lotiti lova na ljudi, toda župniku se je posrečilo prepričati mladega moža, da se mora poprej okrepčati. To je župniku orožnika zelo priljubilo, češ, da je pokazal svojo dobro srčnost, in celo kosilo je porabil v to, da ga je prosil, naj bo previden, potrpljiv in naj dobrohotno prigovarja tihotapcu; končno je celo dosegel, da bi smel sam iti z njim ter najprvo govoriti z „Makaronom“ — ne z „morilecem“.

Naš župnik je dejansko in zares šel z orožnikom, do roba gozda spremljan od svojih zvestih pristašev in neutolažljive „La Pepie“. Vsi so seveda hoteli iti z njim, vsem na čelu „La Pepie“. Prečastiti si je moral to ostro prepovedati, ker je bil po pravici mnenja, da bi se prav gotovo kaj zgodilo, če bi se Italijan moral vdati vpricho toliko ljudi. Njegovo čustvo poštenja bi mu tega nikoli ne dovolilo.

„Torej, ‚La Pepie‘, ne kisaj in ne cmeri se, obriši si nos in hajdi domov!“

Če bi šlo vse po sreči, bi imel biti župnik z ujetnikom in orožnikom vred že doma najdalje ob večernicah, ko zvonit zdravamarijo.

Da — ob večernicah, moji dobri ljudje! Bila je že tema kakor v rogu, toda o župniku in orožniku še ni bilo nobene sledi. „La Pepie“, župan in voditeljica so namesto njega kakor blazni gonili zvon, ko so že prepozno jeli zvoniti zdravamarijo.

O! takrat ni bilo slovesne molitve za dober večer in lahko noč. Bilo je viharo zvo-

njenje pred nebeškimi vrati, zelo odločna silna prošnja za pomoč.

Nebo je bilo nemo. Nihče ni odgovoril. Našega župnika ni bilo nazaj. Ni ga domov ta večer, ni ga bilo to noč, ni ga bilo...

Proti polnči so opremili rešilno krdelo, dve patroli ali obhodni straži, do zob oboroženi. Francoski je bila na čelu voditeljica, mila in junaška kakor Devica Orleanska Ivanka Dark, švicarsko je pa vodila „La Pepie“ kot tolmač in tuleči derviš. Nič niso našli, kar bi bilo podobno župniku ali orožniku.

V gostilni zgoraj, ki jo je objemalo mirno spanje, so bili zvedeli, da se je bil župnik zvečer dolgo zabaval z ujetnikom in da sta le-ta sedela v dobri sobi z orožništvom vred in da so nato odšli skupaj mirno, da, malone veselo. Kaj se je utegnulo spotoma zgoditi?! Naj bo karkoli, „Makarona“ je vsega zmožen.

Sonček je stalo visoko na nebu, ko sta obe patroli po rosnih travnikih nizdol korakali v vas, neprespani, resni in tihi, s povešenim orožjem, kakor pri kakem pogrebu.

Toda ob robu gozda spodaj obstane „La Pepie“ nenadoma kakor ukovana, nato sklepe nekajkrat kakor blazna roke nad glavo in skoči z drznim skokom v precej globok jarek med gozdom in cesto.

Ljubi ljudje, ali mi verjamate ali ne: tamkaj je pod gorko seneno odejo spal blaženo se smehljaje naš župnik, z glavo se je dotikal glave orožništva.

„Prečastiti!“ je zakričala „La Pepie“. Župnik odpre eno oko ter ga spet naglo zatisne.

P * I * S * A * N * O * * B * R * A * N * J * E

KSAVER MEŠKO:

V koroških gorah

Proti koncu julija meseca je bilo.

Pa je nekega popoldne sedela Lenka na podrti smreki gori v planini kake pol ure od domače kočice.

Pasla je. Ovce so zadovoljno mulile sočno planinsko travo nedaleč od nje, drobni zvonček na vratu najstarejše je v presledkih cingljal: cin-cin, cin-cin-cin; kozi sta lazili med skalovjem nekoliko više.

Pletla je nogavice za jesen in zimo. Rajna rednica, Markova žena, jo je bila naučila plesti. Zdaj in zdaj je povabila roke s pletivom, oči so ji zaplavale naokrog po krasnem planinskem svetu, tja na Obir, ki se je tako mogočno vzpenjal v sinje nebo, in na druge vrhove, nekatere široke in ploske, druge ostre, vse razsekane in razdrapano. Dan je bil lep, sonce je jasno obsevalo vrhove, ki so se dostojanstveno molčé kopali in grelj v njegovih žarkih.

Ko je Lenka tako sedela na posekani smreki in zamišljeno strmela v sinje daljave, se ji je zazdelo, da se ji nekdo tiho bliža. Malo prestrašeno se je ozrla in zagledala fanta približno svoje starosti, na pol kmetško, na pol mestno oblečenega.

„Oh, ti si, Ivan!“ je skoraj proti volji vzkliknila, samo da se je sprostita nemira, ki se je v prvem trenutku polastil.

„Jaz, Lenka, jaz,“ se je veselo zasmel Gorjančev študent. Dobro pol ure spodaj pod Markovo bajto je bila kmetija bogatega Gorjanca, njegovega očeta.

„Ali si se me ustrašila, Lenka, kajne?“ A se je hitro popravil: „Lenka ti bom rajši rekel, je lepše. Prav tako, mala Lenka?“

Kakor v potrdilo mu je smehljaje se prikimala.

„Povej, ali si se me res ustrašila?“

„Sem, sem. Kakor senca prideš.“

„Rajši kakor sonce, kakor zlat sončni žarek. Ti si že vredna takega,“ se je šalil fant.

Tudi dekletu se je zasmeljo. Na zardelih licah se ji je naredila pri tem na vsaki strani zapeljivo ljubka jamica, izmed rdečih usten so se zablistali drobni beli zobje. „Ovsenjak jedo pri Markovih, zato ima take biserne zobe,“ je pomislil dijak.

„Kam pa si namenjen?“ je nekoliko v zadregi, nekoliko v veseli radovednosti vprašala lepa pastirica.

„Nikamor. Tako po gorah lazim, počitnice imam, lepote našega sveta uživam. A zdaj sem našel najlepšo lepoto.“

Nalahko ji je pogledil žametno lice, da je Lenka še bolj zardela.

Ivan pa si je priznal, da zre tu pred seboj res prelep planinski cvet. In se je začudil, da se ni prej kaj posebno zmenil za

to cvetočo sosedo. Morda, ker je je bil varen, saj sta od mladosti skupaj rasla; ali ker je bil pač še premlad, da bi kaj posebno mislil na dekleta, in bil je menda vendar nekak prepad med njihovim bogastvom in oglarjevim siromaštvom. A zdaj je čutil, da lepota vse premosti. Toplo mu je postajalo pri srcu, ko jo je gledal tako lepo pred seboj, v nedolžni dekliški zadregi še lepšo, in ji božal mehko lice, da se je poltiho, sramežljivo branila in prosila:

„Ne, ne, Ivan, tako se ne sme.“ A mu je jasno zvenelo iz njenega glasu, da huda zaradi tega ni; videl ji pa ni v srce, kjer je postajalo tudi nji tako čudno toplo, in je razmišljala: „Kako je dober! In kako lep!“

„Veš, Lenka, utrujen sem že, malo prisedem k tebi, če ne boš huda. Se kaj pomeniva, letos tako še nisva govorila.“

Prisedel je k dekletu na smreko in jo prijel za roko, ki je bila že poprej izpustila pletenje na predpasnik. Občudovaje jo je gledal.

„Kako lepa si postala, Lenica!“

„Saj ni res! Da kaj takega govoriš! Saj je greh.“

„Samo resnico. Resnica pa ne more biti greh.“

„A ti boš vendar ‚gospod‘, pravijo, zato

POLJUB GOBAVCU

Ko bi se ne bilo uradno razglasilo, da bo strežnica iz Bolnice sv. Ludvika gospa Gerckeova odlikovana s posebnim zaslužnim križem, bi ne bil nihče verjel neverjetni prigodi bolniške strežnice in bi jo bil imel le za dobro premišljeno snov za pustolovski film. Gospa Gerckeova je bila namreč nekega dne poklicana v paviljon gobavcev v pariški Bolnici sv. Ludvika, kjer je eden izmed bolnikov ravno trpel na hudi živčni krizi.

To ni v tem paviljonu nič nenavadnega. Ubogi gobavci so večkrat prav na kraju blaznosti, pogosto besnijo in preklinjajo svet: zakaj so ravno njihova telesa tako strašno bolna in zakaj se razkrajajo? Zdravniki večkrat gledajo take prizore, a ne morejo pomagati. Zaman je vse njihovo znanje, zaman vsa zdravila — gobavci besnijo in včasih ustavi bolnika na pragu blaznosti samo mehki pogled in dobra beseda kake žene.

Zato so torej tistega dne poklicali gospo Gerckeovo v paviljon gobavcev. Ko pa jo je besneči gobavec zagledal, se ni pomiril, temveč je še bolj divjal. V trdnem objemu strežnikov in zvijajočega se od strašnih kr-

ne smeš tako. In ti bom morala reči ‚vi‘ — menda bi morala že zdaj?“

Dijak se je prešerno zasmel.

„O ti mala Lenica! Če mi res kdaj rečeš ‚vi‘, ti bom takoj tvoja lepa usteca zaprl. Takole!“

Pr eden se je prav zavedela, jo je naglo, vroče poljubil.

„Ali, Ivan — če kdo vidi!“

„Kdo? Samo gore! A te molčijo. A tisto o ‚gospodu‘, veš, Lenica, ljudje odločajo, odločil bom pa jaz. Sicer je pa še eno leto do tega, si lahko še stokrat vse premislim.“

In ji je z zgovorno vnemo razlagal, da ne čuti poklica za duhovniški stan. Brez poklica se vsiliti bi bilo vendar hujše in grše kakor iti drugo pot. Upa, da bo to tudi materi dopovedal, ki res zelo želi, da bi stopil v bogoslovje; oče morda na tihem tudi pričakuje, a ne reče nič, silil ga pa gotovo ne bo. Govoril ji je, kakor bi bil že dolgo čutil potrebo, da razkrije komu srce in izpove, kar ga je na skrivnem vendar vznemirjalo.

Lenka ga je tiho, s skoraj pobožno pozornostjo poslušala. In ni prav vedela, ali se v srcu veseli tega, kar ji pravi, ali ji je le težko, da ne bo postal ‚gospod‘. Ni mu pa odtegnila roke; skoraj nevede se je še tesneje in topleje oklepala njegove, kakor bi mu bila hvaležna, da prav nji vse to zupa, in kakor bi podzavestno, v ženski tenkočutnosti slutila, da je potreben sočutnega srca. In ko se je med govorjenjem

čev ga je obšla nenadna misel, v kateri je videl vso svojo rešitev: „Poljubiti vas hočem.“ Ta strašna beseda „poljubiti vas hočem“ je odmevala v sobi bolnikov: njegove oči so iskale strežnico, katere zdrava polt naj bi po njegovih mislih ozdravila njegovo gobavost.

Na svetu se še zmerom godijo čudeži. Ne morebiti, da bi bil gobavec ozdravel in se pomiril, toda gospa Gerckeova se mu je vendar približala in ga je poljubila na usta. Saj ni bilo treba, da bi ustregla bolnikovi želji! Koliko zdravnikov in strežnic mora odbiti nevarne muhe bolnikov! Nihče bi ji nikoli ne očitil strahopetnosti. Toda ta strežnica, skoraj svetnica, je tvegala svoje življenje samo zato, da bi eno človeško bitje izmed milijonov bitij manj trpelo.

Zato je gospa Gerckeova po pravici prejela zaslužni križ, toda mislimo, da ji ni veliko na tem. Kdor more sočutje pritrirati do take skrajnosti, ta gotovo ne čaka na odlikovanje ali nagrado.

O tem je dobro napisal pariški list „Re-flets“: „Potrebujemo še mnogo poljubov gobavcem, če hočemo spet vase zaupati.“

liko praznega prostora, pa ni dobiti nobene slankice več.“

Leta in leta je bil ta izrek isti dovtip, pa še vedno je mikavno vplival. Dva „šoferja“ je bil „avto“ že porabil, le ta dovtip je bil pa prešel od enega na drugega in ljudje so se zmerom spet pri tem smejali. Čemu, tega še sama ne vem. Sploh so se pa vsemu smejali: butanju zaprtega voza, krivuljam ali vijugam, ropotu in hrupu — nekaj lepega je voziti se v starem „avtu“. Seveda so bili vsi sopotniki večinoma znani med seboj, kak tujec nikoli ni vstopil v ta zaprti poštni voz. Kdor je hotel videti slovito lepo cesto v pogorju Jura, zanj so bili pripravljene in mu dani na razpolago dragi, razkošni avtomobili — lični, pravi samodrčki — ki so prihajali Bog ve, odkod in vozili daleč preko meje. V Bremoncourtu je takšen avtomobil obstal samo nekaj časkov, da so ga cariniki pregledali, in „pèk, pèk“ so že odbrzeli spet dalje s svojim dragotnim vozilom: z Američani in Angleži, tu pa tam celo s Francozi. Kmetje v tej okolici se niso posluževali le-teh avtomobilov; bili so za to le preveč izjemni in izključljivi, namreč kmetje.

Nekoč, bilo je v začetku jeseni, je tuj avtomobil imel nezgodo prav tedaj, ko se je hotel odpeljati s kolodvora pri Sv. Hipolitu. Ker se je pokvaril motor in poškode ni bilo mogoče takoj popraviti, je moralo vozilo prenočiti v „gnezdu“. Američani so precej vzeli v najem edini „hotel“ v mestu od kleti do vrha; drugi potniki so dali prednost čakalnici prvega razreda na kolodvoru. Neko-liko škodoželjno so kukali moji vrli kmetje

stisnil tesno k nji, kakor bi res iskal pri nji pomoči, varnega zavetja, se je tudi ona vdano naslonila nanj, kakor bi jo privlačevala toplota, mlada moč in lepota njegovega telesa, razgreval jo ogenj, plapolajoč mu z besedami iz srca, kakor bi jo omam-

Sanje

Med vrkami, med jagnedi
mlin stari ropota;
med vrkami, med jagnedi
le tam sem kot doma.

Nazaj prišel sem, oj nazaj,
v domačo ljubo vas,
da na večer zaukal bom
in si zapel na glas.

Ne morem kaj, oj stari mlin,
da ne bi vasoval.
Ne morem kaj, oj deklica:
poljub ti bom ukral.

M. Jakopič

ljala, skoraj v spanje jo zazibala žuboreča godba njegovega toplega, prijetnega glasu.

„Kako govori?“ je nekako izgubljeno pomišljala. „Tomaž ni govoril nikdar tako. Tudi ne zna.“

A le bežno je zadržela mimo nje Tomaževa podoba, takoj izginila v nekako temo, v nekak prepad, v pozabnost. Ivan ji je nalahko ovil roko okrog pasu, nagnil glavo čisto k nji, ona pa, da sama ni vedela kako, je tudi počasi, kakor v sanjah, dvignila glavo, mu ponudila usta.

Cin-cin, cin-cin-cin, je nežno, a vendar kakor svareče pozvanjalo malo stran od njiju. A nista slišala. Slišala in poslušala sta samo srca, ki sta peli obema isto sladko, mamečo pesem: „Ljubim! Ljubim!“ Nekje v bližnjem grmu je z mehkim in nekako plašnim glasom čivkala penica. Nista slišala. Na skalo gori nad goličavo je prav tedaj stopila vitka srna; kakor začudena je postala, z nedolžno radovednimi očmi opazovala mladi bitji pod seboj, kako sta se držali tesno objeti v sladki pozabnosti, v omamnosti prvih poljubov. Nista je opazila. Ničesar ni bilo zanju razen sladkosti prve ljubezni.

(Dalje prihodnjič)

ANEKDOTA

Ko se je znana dunajska igralka Adele Sandrock vračala iz dunajskega Burgtheatra domov, se ji je ponudil neki gospod, da jo spremlja.

Sandrockova je pa s svojim nizkim glasom odgovorila: „Zakaj pa? Ali vas je strah iti sami?“

iz svojega avtobusa. Vprav takrat bi bili morda izjemoma mogli vzeti s seboj še nekaj „slanikov“. Morebiti bi bili celo pripravljene v resnici vzeti do meje s seboj dvojico turistov. Toda noben tujec ni privoščil pogleda pošasti. „Odpeljimo se,“ je rekla zato že nekoliko nejevoljna Avstrijka.

„Se ne, prosim,“ je menil vljudno mladi šofer, „en prostor je še prihranjen.“

„Ah — oh, kdo neki je?“

„Ena od avtomobila,“ odgovori župan, ki je pravkar vstopil.

„Neka lepota,“ je dodal zbadljivi Säbli in dvoumno pomežikal.

Županja je zakašljala.

Župan je pripomnil: „Tako sem si mislil, da je takšna, opazil sem po njenem glasu.“

„Ali si ti ž njo govoril?“ je vzkliknila županja.

„Oh, govoril, ne da bi ji kaj rekel, v gneči mi je stopila na nogo in dejala: ‚Oh prosim prav lepo oproščenja, moj gospod.‘“

„I kaj pa je to?“ reče pikro županja, „to more reči vsaka izmed nas.“

„More že, pa ne stori. Če mi ti na prste stopiš, rečeš kvečjemu ‚hopla‘, in to le, če je velik praznik, med tednom samo oponašaj, češ zakaj ne vtaknem nog v žep.“

„In ljubezniv glas imajo ženske vsak čas,“ je brezobzirni Säbli modroval dalje, „to vam mora zavist priznati. Ako kakšna taka reče ‚Bonsoir‘, precej veš, kako gorko srce ima za nas enega.“

Voditeljica namršči obrvi in Säbli umolkne.

(Dalje prihodnjič)

nom, majhen, živ, tenak, sipajoč iskre življenja in dovtipa.

Treba je tudi to priznati, bil je dober dovtip: stal je tukaj, pokonci kakor na „pozor“, desnico je držal dvignjeno v pozdrav ob zavihani čeladi, vojaško bodalo je imel nasajeno na puški in režal se je z vsem obrazom. Orožništvo je pri pogledu slabo postalo.

„Se to tudi,“ je mrmral, „še to tudi“ — in strmel je na orožje.

Naš župnik se je lomil od smeha in bobnal po plečih „Makaronijevih“: „Ti si številka!“

Nato se je sklonil k voditeljici in ji skrivnostno zašepetal v uho: „Voditeljica, povem vam, latomski župnik ga ima en kozarec preveč.“

Vse okoli njega se je smejalo, celo voditeljica je imela rahel tenak smehljaj okrog usten.

„La Pepie“ je pa stala ob strani, blede, osramočena, podoba nemega obupa. Nekaj se je zgrudilo v priletni gospodični. Jokala je. Tedaj dvigne župnik roko: „La Pepie“, bil je zadnji!“

Tako je tudi bilo.

Nikomur se ni nič žalega zgodilo. Orožništvo je šlo častno nazaj na svojo postojanko, potem ko sta bila „umaknila“ narednik svojo tožbo in carinski uradnik svoje rane. In „Makaroni“ se je umaknil od svojega tihotapstva.

Edino, kar se nikoli ni umaknilo, je bila beseda našega župnika:

„P o s l e d n j i k o z a r e c p r e v e č!“

- Schulkleider, aus verschiedenen hübschen Strapazstoffen, in Hemdblusenfassung, kurze Ärmel, ab Länge 60-85 cm 55.-
- Wollin-Kleid, mit Faltenrock und sportlichem Oberteil, lange Ärmel, ab Länge 60 cm 99.-
- Schottenwollkleid, Ia Qualität, Länge 60 cm 113.-
- Zweiteiliges Schulkleid aus grün-schwarzem Pepita, Rock ganz gefüttert, mit vier aufspringenden Falten, loses Oberteil, lange Ärmel, Länge 60 cm 220.-
- Entzückendes Kleid, zweiteilig, mit einfarbigem dunkelblauem Faltenrock und dazupassendem schottischem Oberteil aus Trevira, Länge 60 cm 334.-
- Mädchenröcke aus einfarbigem Trevira, strapazfähige Qualität, knitterarm, oliv, grau, ab Größe 4 148.-
- Faltenröcke aus kariertem, gut waschbarem Trevira, mit breitem Saum, Gummiband, ab Länge 35 cm 95.-
- Mädchenpulli aus bestem Mako, lose Fassung, runder Halsausschnitt oder Kragen, lange Ärmel, einfarbig oder gestreift, ab Größe 6 58.-
- Mädchenpulli aus Dralonwolle, leicht pflegliches Material, mit langen Ärmeln, rot, gelb, rosa, blau, Größe 6 65.-
- Mädchen-Wäschegarnitur aus Ia Mako, Hemd mit Trägern, weiß, rosa, Größe 6 21.40
- Wäschegarnitur aus besonders feiner Baumwollqualität, mit angeschnittenen Trägern, weiß, rosa, Größe 6 28.-
- Mädchen-Unterkleid aus Perlon, hübsch gemustert, mit breiter Spitze, Größe 6 46.20
- Mädchen-Strickwesten aus feiner Dralonwolle, in Modefarben, hochgeschlossene Fassung, Größe 6 75.-
- Mädchenwesten in Trachtenfassung, gut tragbar und strapazfähig, reine Wolle, ab Größe 6 127.-

Kindermäntel in vielen Fassonen und Qualitäten für jedes Alter zu Warmuthpreisen

- Mädchen-Reinwoll-Set, mit kurzen Ärmeln am Pullover, Farbe rosa oder blau, melé, Größe 6 120.-
- Knabenanzug aus prima Reinwollkammgarn, modische Fassung, Seidenfutter, lange stulpenlose Hose, ab Größe 6 398.-
- Lodenwäcker für Knaben und Mädchen, Ia Loden, ganz gefüttert, verschiedene Farben, flotte Fassung ab Größe 6 165.-
- Knabenhosen, lang, aus Reinwollkammgarn, stulpenlos, verstellbarer Bund, grau, braun, grün, Größe 5 153.-
- Knabenhosen, lang, aus Trevira, waschbar, beste Paßform, stulpenlos, mit Gummiband, Modefarben, Größe 5 201.-
- Schnürsamthosen, lang, gute Strapazware, in den Farben oliv, grau, braun, Größe 5 105.-

Kärntens größte Kaufhäuser

- Knaben-Kniehosen aus Schnürsamt, ideal für Schlechtwettertage, Farben grau, beige, oliv, ab Größe 6 116.-
- Knaben-Sporthemden aus buntem Zephir, lange Ärmel, verstärkter Kragen, Halsweite 30 36.-
- Knabenhemden, durchgewebt, dunkel gestreift, Halsweite 30 32.30
- Popelinhemden, waschecht, Sanfor, in mehreren Farben, Halsweite 30 69.-
- Knaben-Wollhemden, dunkle Karomuster, loser Schnitt, lange Ärmel, Größe 6 78.-
- Knaben-Turnhosen, Strapazqualität, ab Größe 6 15.-
- Turnleibchen, Ia kochfestes Mako, Größe 6 14.80
- Shetlandpullover für Knaben und Mädchen, viele Modefarben, mit V-Ausschnitt, ab Größe 6 124.-
- Knaben-Sakkoweste, dicke Strickart in reiner Wolle, mit Auslegekragen, Farben grau, grün, braun, Größe 6 191.-

Neue Strümpfe sind wichtig!

- Kinderstutzen aus starkem Bw-Zwim, extra perlonverstärkt, einfarbig, grün, beige, grau
Größe 3 10.70, Größe 4 11.40, Größe 5 12.-, Größe 6 13.-, Größe 7 13.90, Größe 8 14.90, Größe 9 15.90, Größe 10 16.90
- Kinderstutzen aus bester mercerisierter Baumwolle, mit Kräuselgarn verstärkt, mehrfarbig gemustert:
Größe 3 14.90, Größe 4 16.70, Größe 5 18.30, Größe 6 19.90, Größe 7 21.60, Größe 8 23.40, Größe 9 25.20, Größe 10 26.80
- Kinderstrümpfe, fein genippt, lang, 100% Kräuselnylon, hochelastisch, beige, grau, weiß
Größe 5 14.30, Größe 8 16.90, Größe 11 19.50
- Kinder-Strapazsockel, zum Umschlagen, reine Wolle, sehr warm, beige, grau
Gr. 2 15.90, Gr. 4 17.60, Gr. 6 20.20, Gr. 8 22.80, Gr. 10 25.40

Aus der Warmuth-Schuhabteilung:

- Hohe Mädchen- oder Knaben-Schnürschuhe aus Rindbox, ledergefüttert, mit starker Transparent-Gummisohle, praktisch und strapazfähig, Farben weinrot, braun, dunkelgrün 149.- 139.50
- Sport- und Halbschuhe in guter Lederqualität, mit der beliebten Poro-Laufsohle, braun und schwarz, Größe 27-30 92.- Größe 31-35 99.-
- Kinder-Sporty, stabile Rindpreß-Qualität, Transparensohle, in wirklich großer Auswahl:
Größe 27-30 145.- 135.- 125.-
Größe 31-35 165.- 148.- 139.-

... und die Großauswahl modischer Teenager- und Twen-Schuhe für jedes Alter und jeden Geschmack

Was braucht man noch?

- Schultaschen aus Rindsleder, mit verstellbarem Schloß und Schlaufen, Rückenriemen 69.-
- Schultaschen aus Rindsleder, Seitenschlaufen, Seitenfach, Rückenriemen 79.80
- Aktentaschen aus Rindsleder, zwei Steckschlösser, versperbar, Innenfach, extra breiter Boden 96.-
- Aktentaschen aus Rindsleder, extra große Ausführung, durchlaufendes Außenfach, zwei Steckschlösser, versperbar, Innenfach 125.-
- Federpennal aus Leder, gefüttert, Lederschlaufen, mit Reißverschluß, viele Farben 49.80
- Füllhalter mit Eloxal-Steckkappe, verdeckte Feder 13.-
- Füllhalter mit Tintenpatrone (kein Verschmutzen der Hände!) 25.-

- Schulmappe aus Plastik, breiter Rücken, glasklarer Plastiküberzug, mit Verkehrszeichen-Musterung, Schlagpreis! 7.80
- Farbstifte in Plastikset, 12 Stück 8.40, 6 Stück 4.80

... und die Großauswahl in Heften, Linealen, Tinten, Handarbeitskörbchen und sonstigem Schulbedarf!

Aus der Stoffabteilung:

- Hemden- und Blusenstoffe, einfarbig und gemustert 9.80
- Zephire, kochfest, kariert 14.80 12.80
- Kleiderstoffe für verschiedene Zwecke, knitterarm 20.70
- Hämmerle-Jacquardstoffe, durchgewebt, und Rhomberg-Qualitätsgewebe für Kleider 27.80
- Kleiderwolline, schöne Schottenmuster, waschbar 18.50
- Sportnoppeln für Schoßen und Kostüme, 130 breit 35.-
- Strapazstoffe für Hosen und Janker, 140 breit 55.-

78. dunajski velesejem

V nedeljo, 8. septembra 1963, se bodo zopet odprla vrata 78. dunajskega mednarodnega jesenskega velesejma.

Ze dosedaj je bilo doma in v inozemstvu za dunajski velesejem vedno precejšnje zanimanje; za letošnjega jesenskega je pa še posebno veliko. Domačih tvrdk, ki bodo razstavljalce, je 2.700 (največ seveda z Dunaja; iz Koroške jih bo 16), inozemskih pa 1946 iz 24 držav iz Evrope in iz ostalih delov sveta.

S temi ugotovitvami je postregel zastopnikom koroškega tiska in gospodarskih ustanov tiskovni referent dunajskega velesejma zvezni svetnik g. Alfred Porges na nedavno tiskovni konferenci v Celovcu. Ob tej priliki je prikazal tudi kratek zvočni film o velesejmu in njegovi organizaciji.

Letošnja posebnost so številne inozemske kolektivne razstave, med njimi nekatere prvič na tem velesejmu in sicer Brazilija, Ciper in južnoafriška država. Od prekomorskih držav, ki bodo razstavljalce, naj omenimo ZDA in Japonsko.

Kot posebno znamenita bo letos razstava „Trgovina v službi naroda“, ki jo prireja dunajska Trgovska zbornica v počastitev 100-letnice, odkar je bil ustanovljen njen predhodnik — Gremij dunajskih trgovcev. Kot novovpeljano posebno novost naj omenimo razstavo pod geslom „K mizi, prosim!“ Ta bo poučna zlasti za tujski promet in za ljudi, ki imajo z njim opravka, pa tudi za one, ki si belijo glavo, kako bi postregli gostom ob tej ali oni slovesni priliki.

Da bo tudi kmetijstvo na tem velesejmu častno zastopano glede razstavljenih predmetov, ni treba še posebej omeniti. Tudi letos bo zanimiva razstava semen (13. po vrsti, v lopi XII), nadalje sadna razstava, poučna razstava o perutnini in razstava goveje živine. Zelo obširna bo tudi razstava najraznovrstnejših kmetijskih strojev, med njimi bodo seveda tudi najnovejši. Da se bodo kmetje-interesenti mogli praktično prepričati o uporabnosti razstavljenih strojev, jih bodo razstavljalci predvajali, in sicer v ponedeljek, četrtek, petek in soboto. — V okviru vinske razstave bo splošna vinska poskušnja kakor tudi poskušnja za interesente-kupce.

Na kratko naj še navedemo, da bo zelo obilno zastopana tekstilna in oblačilna industrija — od ko-

žuovinskih plaščev do srajce in kravate. — Strojna industrija bo prikazala najrazličnejše stroje in orodje za obrtnike in večje obrate, za stavbarstvo, lesno stroko itd. — Tudi elektroindustrija bo zastopana z najnovejšimi električnimi stroji, motorji itd. — Zanimiva bo razstava pisalnih strojev, nadalje knjigovodskih in ostalih. — Radijska industrija bo razstavila novosti radijskih in televizijskih aparatov. — Obširna bo istotako razstava najrazličnejših kuhinjskih in ostalih gospodinjstkih strojev ob upoštevanju najnovejših tehničnih pridobitev.

Ob koncu naj poudarimo, da postaja vsak dunajski velesejem vedno bolj zrcalo razvoja avstrijskega gospodarstva, obenem pa nudi tudi kratek prežer napredka inozemskega gospodarstva, industrije in tehnike. Zato vsakem toplo priporočamo obisk tega velesejma, ki bo trajal do nedelje, 15. septembra t.l.

Varčujte z denarjem ob pričetku šole!

Kljub zvišanim cenam šol. zvezkom vam nudi vse zvezke za 10% ceneje, polnilna peresa znamke „Ivo-Haas“ z enoletnim jamstvom za 22.- S, usnjene šol. torbe v veliki izbiri za nošnjo na hrbtu ali v roki od 58.50 S dalje, šol. torbe iz plastike na zadrgo, z ročajem, ter zadrgo na stranskem predalu, od 60.30 S dalje, kot tudi vse šolske potrebščine najceneje

Anton Nowak „Papierkönig“

Feldm.-Conrad-Platz 2 — Klagenfurt-Celovec Steirerhof, tel. 58-12

GLEDALIŠČE V CELOVCU

(V konservatoriju, Mießtalerstraße)
Začetek igralne sezone 1963/64:
Sreda, 11. septembra: „Nichts umsonst“ („Rien pour rien“). Krstna predstava (premiera). — Četrtek, 12., petek, 13. in sobota, 14. sept.: „Nichts umsonst“. Začetek predstav ob 19.30. — Prosta prodaja vstopnic.

Oglašuj v našem listu!

- ◇ TISKARNA
- ◇ KLIŠARNA
- ◇ PAPIRNICA

R. Ritter

CELOVEC — KLAGENFURT
Burggasse 8 — Telefon 21-08

MALI OGLAS

Hiša, masivna stavba, 5 stanovanjskih prostorov, v predmestju Pliberka, z električno in vodovodno napeljavo v hiši, primerna za trgovino, se ugodno prod. — Pišite pod šte. „252.913“ na ÖWG, Klagenfurt.

Kupujte pri tuzdkih, ki oglašujejo v našem listu!

Alles für die Schule

Lehrbücher für alle Schüler
Federn und Bleistifte
Schreibhefte
Schreib- und Zeichenpapiere
Landkarten
Tusche und Farben
Reißzeuge und
Zeichenutensilien
prompt und preiswert

Buch- und Papierhandlungen

CARINTHIA

Klagenfurt, Völkermarkter Ring 25
Sternallee 5

Wolfsberg, Johann-Offner-Straße 30
Kötschach im Gailtal
St. Veit a. d. Glan, Friesacher Straße

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

SOBOTA, 7. 9.: 09.00-10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25-18.45 Na dom obujaj mi spomin... — NEDELJA, 8. 9.: 07.30-08.00 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 9. 9.: 14.15-15.00 Poročila, objave. — Pregled sporeda. — Kar po domače... 10 minut za športnike. — 18.00-18.15 Za naše male poslušalce. — TOREK, 10. 9.: 14.15-14.45 Poročila, objave. — S knjižne police. — SREDA, 11. 9.: 14.15-15.00 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 12. 9.: 14.15-14.45 Poročila, objave. — Športni obzornik. — PETEK, 13. 9.: 14.15-15.00 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — Leži, leži ravno polje... (Slovenske narodne pesmi). — SOBOTA, 14. 9.: 09.00-10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 15. 9.: 07.30-08.00 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.